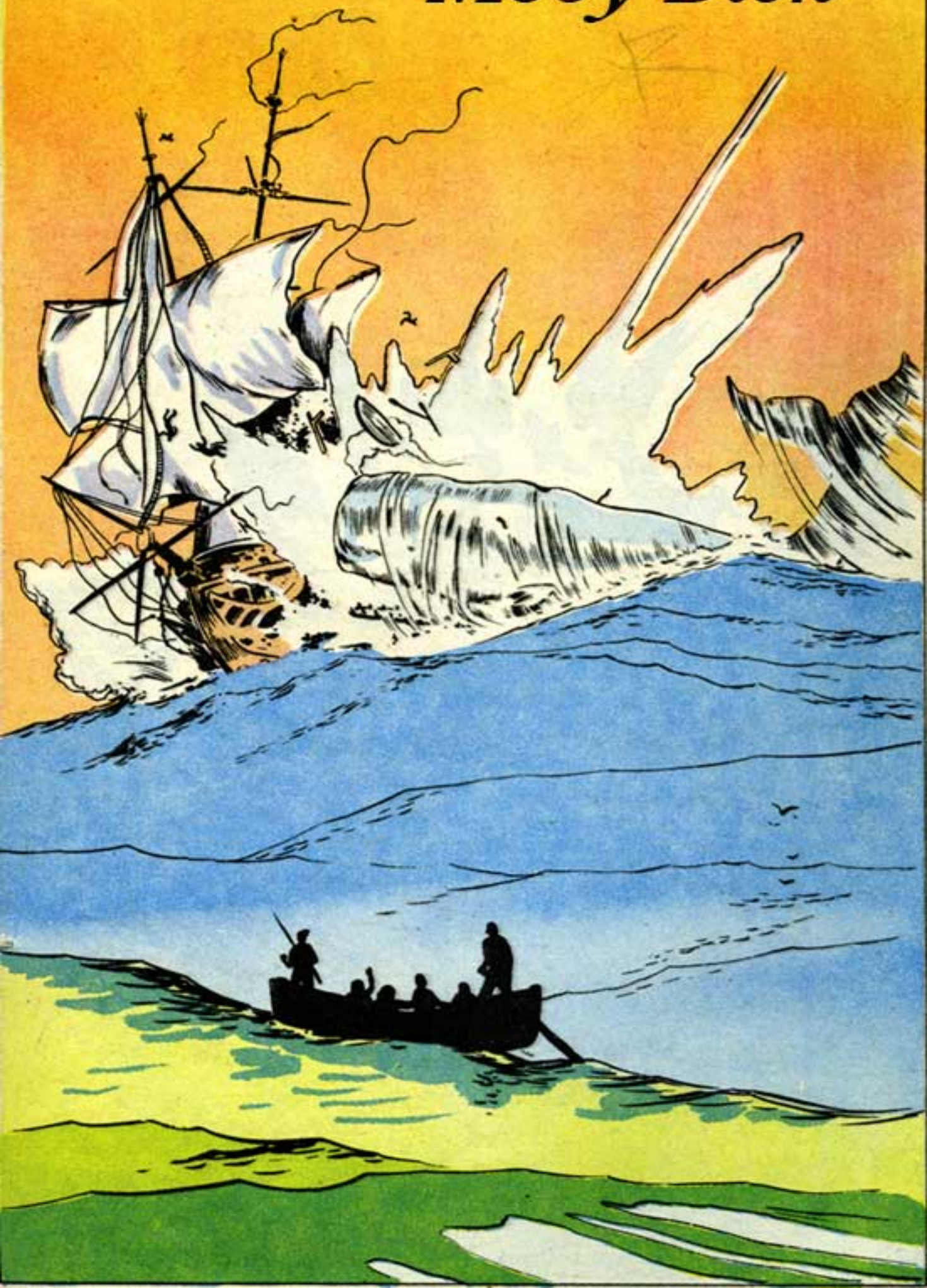

Moby Dick

Moby Dick

sjödrama i fem akter efter Herman Melvilles roman

av Christian Lanciai (1999)

Personerna :

Gardiner, kapten på "Rakel"
hans styrman
hans utkik
Ishmael, matros
Queequeg, harpunerare
Fader Mapple
Kapten Peleg
Kapten Bildad
Kapten Ahab
Förste styrman Starbuck
Andre styrman Stubb
Tredje styrman Flask
en brutal sjöman
en annan sjöman
en uttråkad sjöman
Bulkington
två italienare
Elia, en olycksprofet
Tashtego, harpunerare
Daggoo, harpunerare
Fedallah, kapten Ahabs harpunerare
tre sjömän från Nantucket
en holländare
en sicilianare
en isländare
en kines
en maltesare
en fransman
en engelsman
en spanjor
Archy
Cabaco
kapten Mayhew
Gabriel, en olycksprofet
kapten Bloomer
doktor Bungler
Pip, skeppspojke
Pequods timmerman

samt andra matrosar

Handlingen äger rum före mitten av 1800-talet i Nantucket och ombord på de amerikanska valfångarfartygen "Pequod" och (prologen och epilogen) "Rakel" utom på själva havet.

Copyright © Christian Lanciai 1999

Moby Dick

Prolog.

Ombord på ett stort skepp.

Kapten Gardiner (dyster) Inget hopp? Inget napp? Inget nytt? Ingenting i sikte?

styrman Beklagar, kapten. Hur länge skall vi fortsätta?

en utkik (ovanför) Vänta! jag ser något!

Gardiner (vaknar) Vad är det?

utkiken Rakt i lovart. Det är för litet för att vara en valbåt. Men det är något som flyter och en man som rör sig. Han vinkar!

styrman En skeppsbruten!

Gardiner Lova upp! (*grabbar en kikare*) Var kan han komma ifrån? Här har inte varit någon storm. Ut med en räddningslina! Snart får vi höra vad han kan ha att berätta.

styrman Vi har honom!

Gardiner Hala upp honom!

(*en svårt medtagen genomsur sjöman halas upp över relingen.*)

Tala, min vän, om du kan! Vilket fartyg?

Ishmael (med möda) Kalla mig Ishmael. Från valfångaren Pequod. Vem har räddat mig? (*Kapten och styrman ser förvånat på varandra.*)

Gardiner Pequod? Vad har hänt?

Ishmael Det är en lång historia. Jag har legat i havet i ett dygn, räddad av min vän harpuneraren Queequegs likkista. Vi rammades av valen. (*svimmar*)

Gardiner Rammades av valen? Hela skeppet förolyckat, rammad av den olycksaliga valen! Bär ner honom! Ge honom rom! Vi måste höra mera om detta genast! (*Ishmael bärs ner i kajutan.*)

Kom, styrman! Allt tragiskt i världen måste dokumenteras, på det att det bättre må kunna undvikas! Kom nu, och låt oss få höra hela historien! (*går ner med styrman.*)

Akt I scen 1. Nantucket.

Det inre av en ruffig sjömanskyrka. Sjömän av mycket skilda typer förekommer sparsamt. Somliga är tydligt spritpåverkade och några snarkar.

Ishmael Är prästen försenad?

Stubb Det ser inte bättre ut. (*drar på sin pipa.*) Han är alltid försenad. (*gör en gest omkring sig*) Men folk väntar ändå.

en brutal sjöman Han kommer inte idag. Han har haft för många begravningar.

Stubb Vad menar du med det, Johnson?
sjömannen Han blir alltid bjuden efteråt. Han är ju populär, och folk vet att han tycker om groggar.
Ishmael (till maoriern bredvid sig) Ska vi gå, Queequeg?
Queequeg (med harpunen i knät) En god harpunerare väntar alltid ut sin val. (*tar ett stadigt grepp om sin harpun.*)
Stubb Din kompis vore något för Pequod.
Ishmael Jag letar just efter en valfångare.
Stubb (pekar med pipan mot Queequeg) Just en sådan harpunerare är vad kapten Ahab behöver.
sjömannen Nämn inte kapten Ahab! Inte här i kyrkan!
(en dörr öppnas och pastor Mapple inträder med bibel under armen, djupt begrundande något problem.)
en annan Tyst! Fader Mapple kommer!
sjömannen Nu får vi se på fan när fader Mapple predikar!
den andre Tyst! (*Stubb sätter lugnt pipan i munnen, medan Mapple tar predikstolen i besittning. Han synar den utspridda brokiga församlingen.*)
Mapple Ni som sitter styrbords, dra er babords! Och ni som sitter babords, dra er styrbords! (*Alla vaknar till och börjar maka sig i bänkarna närmare mot varandra. En del rapar och svär.*)
Mapple Tyst nu, när jag predikar! Det här är ingen söndagsskola! Och idag ska ni alla få se på fan, för dagens text (*höjer Bibeln hotfullt*) handlar om ingen annan än profeten Jona! Och han var sjöman och gick under, precis som ni! Men han klarade sig som genom ett under, precis som ni! Och ni skall alla ut nu på diverse dödsdömda fartyg, så det är bäst ni hör upp! Ni får kanske aldrig höra en predikan igen! Och Jona är den enda sjömannen i hela Bibeln som kunde sina saker! Så tag lärdom av honom medan ni ännu lever, för han är den enda sjömannen i hela Bibeln som överlevde! Detta är ord och inga visor!
en uttråkad röst Kom till saken nån gång, fader Mapple.
Mapple (bläddrar i sin Bibel) Ja, hm, Jona, förstår ni, var profeten som flydde från Gud, men han flydde förgäves, för han hade ingenting att fly till! (*sänker rösten dramatiskt*) Men som ni alla vet är sjömän känsliga av sig, och de vet när de har en rackare ombord som inte borde vara där! (*Alla lystrar.*) De kände på sig, att den där Jona inte hade rent mjöl i påsen! Så när det blev storm fattade de genast att allt var Jonas fel! Och vad tror ni hände när de slängde honom över bord? (*dramatisk paus*) Fullständig stiltje genast! Det bevisade för dem hur vanvettigt Jona hade burit sig åt.
en röst Det blir aldrig fullkomlig stiltje på havet direkt efter en storm.
Mapple (genast) Det blev det på Jonas tid! Det står i Bibeln!
sjömannen Parera det, om du kan, din sjöstövel! Fader Mapple slår man inte ur brädet!
rösten (en buse, reser sig) Ska du ha stryk, eller? (*Sjömannen reser sig genast, fit for fight.*)
Bulkington Inget slagsmål i kyrkan!
Mapple Mina vänner, mina bröder, mina söner! Vad är väl det att slåss om! Den arme profeten Jona blev ju räddad! (*Alla kommer av sig.*)
den uttråkade Kör i gång, fader Mapple.
Mapple Han blev ju slukad av en valfisk, och den valfiskens spottade honom sedan upp på land! Gud nåd är outrannsaktig!
en italiensk sjöman (till en annan) Var det inte samma sak som hände med Geppetto i Pinocchio?
den andre Jo, men vem var först?

italienaren Jag tror fader Mapple var först.

Mapple Tyst i klassen! Låt mig bara få avsluta min predikan! Jona klarade sig, ty han insåg det fåfänga i att fly från Gud, så i stället flydde han sedan *till* Gud! På samma sätt kan ni alla klara er om ni inte flyr *från* något när ni går till sjöss utan i stället reser *till* något! Det var den egentliga meningen med min predikan. (*stänger sin Bibel, tar den genast under armen och lämnar abrupt predikstolen.*)

Stubb (tar ut pipan ur munnen) Var det allt, fader Mapple? (*Fader Mapple verkar inte höra utan går mot utgången glömsk av allt annat.*)

Stubb (höjer rösten) Har ni inga tröstens ord till dem som ska segla ut med kapten Ahab?

Mapple (stelnar till och vänder sig om. Alla är dödstysta. Mapple tittar Stubbs stint i ögonen.) Jag hade haft en del tröstens ord till dem som seglar med djävulen själv men inte till dem som seglar med kapten Ahab. (*går ut.*)

Stubb (högt) Ändå är kapten Ahab världens skickligaste valfångarkapten.

sjömannen Ja, han är skickligare än djävulen. (*går ut.*)

Queequeg Hårda bud, Ishmael. Sånt gillar jag. Den kaptenen vill jag ha.

Ishmael Det låter verkligen som en utmaning.

Stubb (röker) Det finns tre valfångarfartyg i Nantucket. Jag föreslår att ni undersöker alla tre innan ni väljer kapten Ahab.

Ishmael Vad är det för fel på kapten Ahab?

Stubb Det kommer ni att få se när ni ser honom. (*går, lugnt rökande*)

Ishmael Vad väntar vi på? Kapten Ahab och ödet väntar på oss! Och den kaptenen behöver en god harpunerare! (*klappar Queequeg förtroligt på armen. De går ut tillsammans.*)

Scen 2. Pequods däck. Hamnomgivningar.

Peleg Vilka dårar tror du vill ta hyra på den här skutan?

Bildad Vi köper alla dårar som finns, om de bara säljer sig billigt.

Peleg Tror du någon skulle sälja sitt liv frivilligt för kapten Ahab?

Bildad Vi behöver inte förevisa vår gode kapten. Och glöm aldrig, att den siste dåren är inte född än.

Peleg Ja, det är väl det vi lever på.

Ishmael (kommer på kajen med Queequeg) Vänta här, Queequeg. Jag går ombord och kollar läget.

Queequeg (med sin harpun) Är det här Pequod?

Ishmael Det ser så ut.

Queequeg Hon ser bra ut. Jag gillar henne.

Ishmael Då tar vi henne. (*klappar honom på armen och går ombord.*)

(ser kapten Peleg) Är ni kaptenen?

Peleg Jag är kapten Peleg. (*blinkar åt Bildad, som genast fördjupar sig i sin bibelläsning.*) Vad kan jag göra för er?

Ishmael Jag skulle vara intresserad av att ta hyra.

Peleg (synar honom) Någon erfarenhet?

Ishmael Bara av kofferdister.

Peleg (skakar på huvudet) Det räcker inte. Det här är en valfångare.

Ishmael Jag vet. Jag vill lära mig valfångst.

Peleg Det är den högsta ambition man kan ha som sjöman. Inget ont i det. Men man bör veta något om vad man ger sig in på. Har ni sett kapten Ahab?

Ishmael Jag hoppades få se honom här.

Peleg Han är hemma hos sin fru. Har ni aldrig sett honom?

Ishmael Nej.

Peleg (*blinks åt Bildad, puffar menande till honom, avses*) En gröngöling. Vad ger du för honom?

Bildad (*höjer blicken mot Ishmael, mönstrar honom på ett ögonblick*) En sjuhundrasjuttiosjundedel.

Peleg En sjuhundrasjuttiosjundedel? Är du galen?

Bildad Betänk, kapten Peleg, alla våra delägare. Varje änka och barnlös moder måste få sin beskärda del av vinsten.

Peleg Men var då lite mänsklig, Bildad! Den här sjömannen har ju ändå muskler! Du kan inte ge honom samma lön som en galärslav!

Bildad En sjuhundrasjuttiosjundedel. Mer är han inte värd.

Peleg (*till Ishmael*) Jag ger dig en trehundrededel. Sen får min värde kompanjon säga vad han vill.

Bildad Kapten Peleg, vill du då alldeles ruinera oss?

Peleg Tig, din gamle girige blodsugare! (*till Ishmael*) Ursäkta honom. Han är inte bara kväkare utan har dessutom förläst sig på Bibeln.

Bildad Även du är kväkare, om jag inte minns fel, min värde broder!

Peleg Ingenting ont om kväkare, om de bara skulle låta bli att kväka som du, bror. (*till Ishmael*) Vi antar dig för en trehundrededel. Synd att du inte är harpunerare. Då hade du fått bättre villkor.

Ishmael Men jag har en harpunerare med mig.

Peleg Hämta hit honom då! Vad väntar du på?

Ishmael (*ropar*) Queequeg! Kusten är klar! (*Queequeg kommer ombord, redo med sin harpun.*)

Bildad (*mönstrar honom från sin bok*) Vi kan inte anta kannibaler.

Ishmael Queequeg är inte kannibal.

Bildad Tror du inte jag känner igen en kannibal när jag ser honom?

Queequeg Jag vara harpunerare, inte kannibal.

Peleg Övertyga oss.

Queequeg Se tjärfläck på reling där borta! (*slungar blixtsnabbt sin harpun tätt över huvudet på Bildad*) Om den tjärfläck vara valens öga, den valen nu vara död. (*halar stolt in sin harpun*)

Peleg Mitt i prick, på min ära! Såg du, Bildad?

Bildad (*skakad*) Hans träffsäkerhet räddade mitt liv.

Peleg (*beundrande*) Vilken ögonblicklig träffsäkerhet!

Bildad Men han är inte kväkare.

Ishmael Det är inte jag heller.

Bildad Han är inte kristen.

Peleg Vad vet du om det?

Ishmael Han tillhör samma församling som ni och jag.

Bildad (*misstrogen*) Vilken då, om jag får fråga?

Ishmael (*enkelt*) Den första kongregationistiska kyrkan, förstås!

Bildad Jag har aldrig sett honom i den församlingen. Har du, kapten Peleg?

Peleg Vad för en församling är det?

Ishmael Den samma, som alla män födda av kvinnor hör till, som omfattar hela den gudstillbedjande världen. (*tar tryggt Queequeg om axlarna*) Och denne vår pricksäkre harpunerare här är inget undantag från den regeln.

Peleg (*slår till*) Vi tar honom för en nittiondel.

Bildad (fortfarande misstrogen) Kan han ens skriva sitt namn? Vi kan inte anta honom om han inte kan skriva sitt namn.

Peleg Din bibelsprängda gnällapa, var då inte så patetisk! Han kan väl rita ett kryss, för fan! Vi tar honom!

Bildad Det är på ditt ansvar, kapten Peleg! Tänk på änkorna!

Peleg Du vet mycket väl att ingenting är bättre för affärerna än en säker harpun! Här har vi världens säkraste! Vad mer kan du begära?

Bildad Ni går för hårt fram i er slarviga generositet, kapten Peleg! Det finns regler!

Peleg Dra åt helvete, din bibliska hundfitta, eller jag slänger dig över bord!

Ishmael Nej, gör inte det, inte för vår skull, fader Peleg.

Peleg Du är alldeles för snäll och godtrogen, din gröngöling. Tror du inte kapten Bildad här tål en vanlig ovettsstorm? Han har varit kapten på Pequod precis som jag. Men nu är kapten Ahab vår man, och han går ännu hårdare fram än vi.

Ishmael Vad är det med kapten Ahab egentligen?

Bildad Det får du se när du får se honom.

Peleg (allvarligt) Han har ett träben. En val klippte av hans högra ben. Malde sönder det mellan tänderna. Den smärtan glömmer kapten Ahab aldrig.

Ishmael Bara inte andra får lida för den.

Bildad Bara valarna, min vän, bara valarna.

Ishmael Så han hämnas på valarna?

Queequeg Vi ska hjälpa honom!

Peleg Det är rätta takter, min vän! Rita bara ett kors här, och kapten Ahabs valar är dina! (*Queequeg signerar.*)

Bildad (synar) Ett namnförtydligande, tack.

Ishmael Jag skriver. (*skriver*)

Peleg Då är det klart! Välkomna ombord på en oförglömlig resa runt världen på Pequod med kapten Ahab! (*sträcker fram handen. Queequeg skakar den genast, Ishmael sedan mera tveksamt.*)

Ishmael Varför ryser jag?

Bildad (med illmarig glädje) Det får du se, min vän. Du har funnit ditt öde. (*ler illmarigt.*)

Ishmael Kom, Queequeg. Vi måste samla våra prylar. (*går med Queequeg.*)

Bildad Du har fått två till fast på flugpappret.

Peleg Det behövs fler. Gör inte saken för bra, värde broder.

Bildad Även om alla dårar kommer hit och tar hyra på vårt dödsskepp kommer det att fortsätta födas fler dårar till världen. De tar aldrig slut.

Peleg Och det är tur för oss och för affärerna. (*puffar vänligt till Bildad. De flinar belåtet.*)

Scen 3. På kajen.

Ishmael Tycker du fortfarande om Pequod?

Queequeg Bra fartyg. Goda kaptener. Gott rykte.

Ishmael Du vädrade ingenting misstänkt?

Queequeg Min instänkt perfekt! Där fattades inga fel!

Ishmael (klappar honom leende på armen) Bra, Queequeg! Jag litar på din instinkt. (*lägre*) Men har du sett att den där skummisen följer efter oss? (*En sjöman på dekis, som de passerat, har följt efter dem.*)

Queequeg Han kanske vill oss något.

Ishmael (vänder sig abrupt om) Vill ni oss något, min gode man?

Elia Förlåt mig. Jag tyckte mig förstå att ni tagit hyra på Pequod.

Ishmael Det stämmer.

Elia Tänker ni då segla under kapten Ahab?

Ishmael Vem annars?

Elia Lever han ännu?

Ishmael Borde han inte göra det?

Elia Nej, det borde han inte.

Ishmael Varför?

Elia Så ni vet ingenting om honom?

Ishmael Vad borde vi veta som vi inte vet?

Elia Vad är det ni inte vet?

Ishmael Det är det vi inte vet.

Elia Alltså vet ni ingenting.

Queequeg (till Ishmael) Är han klok, eller?

Ishmael Det verkar inte så.

Elia Har ni skrivit under?

Ishmael Ja.

Elia Vet ni vad ni skrev under?

Ishmael Ett kontrakt. Vad annars?

Elia Stod det något om era själar där?

Ishmael Vi blandar inte våra själar med våra affärer.

Elia Alltså har ni förskrivit era själar åt den gamle Åskviggen.

Queequeg Gammal åskvigg kan du vara själv!

Elia Nej, vänta! Ni vet ingenting! Ni anar ingenting! Gamle Åskviggen är kapten Ahab. Honom gäller det att lyda, ty han konsumerar själar. Ni vet då ingenting?

Ishmael Nej, gamle man, vi vet ingenting.

Elia En gång runt Kap Horn låg han som död i tre dygn, men han återuppstod från de döda. I Santa Cruz slogs han på liv och död med en spanjor framför altaret i katedralen. Och silverskålen han spottade i? Vet ni något om den?

Ishmael Vi vet bara att en val bet av hans ben.

Elia (mörkt) Det var inte vilken val som helst. Det var Leviathan själv.

Ishmael Vem är Leviathan?

Elia Han har många namn. Ett annat är Djävulen.

Queequeg (skakar sin harpun) Jag döda honom med min harpun!

Elia Du kan inte döda den ena utan att döda den andra.

Ishmael (förargad) Vad fan menar ni?

Elia (drar fram sin amputerade arm, med en bajonett som protes) Jag menar att jag vet vad jag talar om! Kapten Ahab är sjuk, lika sjuk som jag, och han blir aldrig frisk igen, förrän den här armen blir frisk igen! Jag beklagar er, men nu har jag varnat er! (stapplar iväg bort från dem.)

Queequeg Vem var han?

Ishmael Vem vet? (ropar efter honom) Håll, gamle sjöman! (denne stannar.) Vem är du?

Elia Jag heter Elia. Förlåt att jag störde er. (vacklar bort)

Ishmael (till Queequeg) Ombord på Pequod får vi kanske veta mer om honom. Kom nu, så går vi!

Queequeg (entusiastiskt) Vi ska fånga valar! (De går.)

Akt II scen 1. Ombord.

(Kapten Peleg och kapten Bildad tar emot alla sjömännen.)

Peleg Välkommen ombord, styrman Starbuck!
Starbuck Tack, Sir. Allt väl med kapten Ahab?
Peleg Vi har åtminstone fått honom ombord.
Starbuck Fortfarande sjuk?
Peleg På bättringsvägen.
Starbuck Låt oss hoppas det.
Bildad Ni låter klentrogen, styrman Starbuck.
Starbuck Jag är klentrogen. Jag tar inga risker.
Peleg Och därför är ni förste styrman.
Starbuck Jag är medveten om mitt ansvar. Är kapten Ahab det?
Bildad Annars vore han inte er kapten.
Starbuck Jag önskar ni kunde låta mer övertygande, kapten Bildad. (*går. Stubb kommer upp.*)
Peleg Välkommen ombord, andre styrman!
Stubb Tack, Sir. Är kapten Ahab ombord?
Bildad Annars skulle vi inte lätta ankar.
Stubb Varför är han inte synlig?
Bildad Ta ut pipan ur munnen när ni talar, styrman Stubb.
Stubb (*tar ut pipan*) Jag talar inte bättre ändå, men ni kanske hör bättre. Jag frågade varför vi inte ser kapten Ahab.
Starbuck (*ingriper*) Han är sjuk på rummet, Stubb.
Stubb Mår han illa?
Starbuck Nej, han är bara sjösjuk.
Peleg Det är bra, Stubb. Ni kan sätta tillbaka pipan i munnen igen och gå till er koj. Välkommen ombord, styrman Flask.
Flask Var är kapten Ahab?
Bildad På bättringsvägen i sin hytt. Allt är i sin ordning, tredje styrman.
Flask Det hoppas jag verkligen.
Starbuck Och var är våra harpunerare?
Peleg Här kommer din harpunerare, Starbuck. (*Ishmael och Queequeg kommer ombord.*)
Starbuck Världens praktfullaste harpunerare! Jag känner igen en fackman när jag ser honom. Jag skulle aldrig vilja ha en annan harpunerare i världen.
Ishmael Jag kan försäkra er, Sir, att han aldrig missar sitt mål.
Stubb Vi kommer att behöva sådana expertmän när kapten Ahab drar ifrån oss!
Starbuck Jag vet att Queequeg är rätt man att kunna följa till och med kapten Ahab.
Flask (*ser sig omkring*) Var är min man?
Peleg Daggoo har kommit, styrman Flask.
Flask Det hoppas jag verkligen.
Daggoo (*en stor svart neger, 2 meter lång, dyker plötsligt fram, med djup basröst*)
Till er tjänst, styrman Flask.
Flask Där är du ju! Bravo! Kom så går vi ner i hytten! (*går med Daggoo.*)
Bildad (*menande till Ishmael*) Din vän kommer att ha mycket hedniskt sällskap ombord.
Ishmael Det hoppas jag verkligen.
Stubb Och min?
Peleg Tashtego är i närheten. Jag har sett honom. Tashtego!
(*En lång ståtlig indian med mycket långt hår kommer fram.*)

Här är Tashtego.

Stubb I fin form, ser jag. Bered dig på många valar i år, Tashtego.

Tashtego (bugar sig) Min vän Stubb vet att han alltid kan lita på mig som på sin pipa.

Stubb Alltid lika artig! Tack och lov att vi har gentlemän ombord.

Ishmael Men var är kapten Ahab?

Peleg (plötsligt arg) Vad behöver ni en kapten Ahab till? Ni har ju kapten Peleg och kapten Bildad här till att lotsa er ut! Kapten Ahab är upptagen i sin hytt med privata affärer! Rör på påkarna i stället och hiva ankaret! Här ombord är ni bara för att arbeta, unge man!

Starbuck När vi väl förlorat de här gamla kråkskrämmorna och allt land kommit ur sikte bortom horisonten vågar sig nog kapten Ahab ut.

Peleg Sätt fart nu! Bemanna gångspelet, för sjutton gubbar! Vinden står ju er djärve bi! Ni kan inte få bättre startväder!

(Alla blir aktiva, segel hissas, alla sätts i arbete.)

matroserna (sjunger) För hej och hå med en sång i det blå!
Till rors, kamrat, och till väders, min vän!
Fulla segel vi för, havet väntar oss än!
Och för sjutton, vad väntar vi på?

Peleg (ropar) Till ankars! Till väders! Sätt fart, era slöfockar! Låt det gå undan!

Tashtego (till Queequeg) Han leker kapten.

Queequeg Han är inte kapten?

Tashtego Melankolisk kapten. Pensionerad.

Queequeg Och den andre?

Tashtego Ännu mer melankolisk.

matroserna (sjunger) Låt det gå undan med blåst i det blå!
Sätt fart, rör på påkarna, arbeta, kompis!
Kaptenen ger order men dricker salongpiss,
men vi tar vår grogg i det fria – vad väntar vi på?

Peleg (sparkar matros i ändan) Sätt fart, era kanaler! All långsamhet är förbjuden till sjöss!

Bulkington Lotsbåten väntar, kapten.

Peleg Men vi väntar inte på dig! Sätt i gång!

Ishmael (till Starbuck) Har kapten Bildad någonsin lotsat ut andra fartyg än sina egna?

Starbuck Mitt i prick, broder. Han vill aldrig betala lotsar för fartyg han själv äger.

Ishmael Du känner kväkarna.

Starbuck Jag är kväkare själv.

Bildad (resignerad, då han måste avtåga) Det får gå, kapten Peleg, det får gå.

Peleg Ja, resten får kapten Ahab ta hand om. Vi har gjort vårt.
– Om tre år, kamrater, ska vi fira er hemkomst med en härlig och rykande varm kvällsvard åt er i gamla Nantucket!

Bulkington Glöm inte våra romtoddies, kapten Peleg!

Peleg Aldrig i livet! Lita på oss! Och lycklig resa! Lycka till, Starbuck! Lycka till, Stubb! Ta väl hand om vårt fartyg!

Stubb Vi ska koka alla världens valar i olja åt er och komma hem fullastade!

Peleg Det ser vi fram emot! Om tre år! Kom nu, Bildad!
(Bildad och Peleg går ner från andra relingen till lotsbåten och försvinner.)

Ishmael (vid relingen) Så är det bara vi och havet kvar.

Starbuck Och kapten Ahab.

Ishmael Är han verkligen ombord? Jag har ännu aldrig sett honom.

Starbuck Jag känner honom ombord fastän jag inte själv sett honom. Hans själ är mera levande än hans kropp.

Ishmael En gammal sjöman i land sade något om det. Han hette Elia och hade bara en arm och en bajonett i stället för den andra.

Starbuck Ja, han har seglat med kapten Ahab. Han känner honom. Glöm honom.

Ishmael Varför?

Starbuck Han är en olycksprofet.

Ishmael Kan vi då komma någon vart om vi förtränger det obehagliga? Nej, styrman Starbuck, vi måste acceptera det obehagliga om vi skall kunna överleva det.

Starbuck Du är minsann profetisk själv. Jag är bara vidskeplig men har mycket långa och känsliga antenner. Vänta dig ingenting gott av kapten Ahab. Han är född osalig.

Ishmael Vad betyder det?

Starbuck Svårt att definiera. Han har en gås oplockad med evigheten, kanske näst intill dilemmat med den flygande holländaren.

Ishmael Vad är detta för en resa? Jag trodde vi skulle fånga valar.

Starbuck Det här med valar är bara en bisak. Vänta bara. Kapten Ahab kommer alltid med överraskningar. För honom är valfångst bara en ursäkt för att kunna utmana evigheten.

Tashtego (närmar sig Ishmael, pekar) Där är han nu. (*Ahab har omärkligt kommit ut på akterdäck, en gråsprängd, sliten, liten och haltande man.*)

Ishmael Han ser ut som kommen direkt från ett likbål.

Tashtego Väl gissat. Ser du den vita strimman, som går ner för hans nacke? Den går ända ner till tårna. Han träffades av blixten en gång vid Kap Horn men överlevde.

Stubb (sällar sig till dem, lugnt sugande på sin pipa) Han kom undan med blotta förskräckelsen och blev värre än någonsin.

Ishmael Han ser inte ut som en tyrann.

Starbuck Vad ser han ut som då?

Ishmael Jag kan tänka mig honom vresig och kolerisk men inte tyrannisk.

Stubb (till Starbuck) Vår vän Ishmael är grön. Han har aldrig suttit i en valbåt med kapten Ahab.

Ishmael Jag hoppas den dagen kommer.

Stubb Ja, det hoppas du nu. När den kommit kommer du att prisa din lyckliga stjärna att du överlevt.

Ishmael Är han så farlig?

Stubb Min stackars vän, du vet alls inte vad du talar om. Anar du ingenting av den där utslocknade vulkanens outrannsakliga djup? (*pekar försynt med pipan mot Ahab, som stapplar omkring med sitt träben eller blickar ut mot horisontens oändliga fjärran, som om han krävde något av den.*) Det där är världens osaligaste ande. Ingenting gott kan komma av en sådan varelse. Och vi är alla dårar med kapten Peleg och kapten Bildad, ägarna, som samfällt tror att vi kan göra pengar av hans osalighet.

Ishmael Jag anar bara en gränslös energi. Men den har svårt att komma till utlopp.

Stubb Tror du det? När den väl bryter ut kan ingenting stoppa den, inte ens alla Kap Horns stormar.

Ishmael En så liten obetydlig man?

Stubb Jag varnar dig. Han är bara själ och en osalig sådan. Knacka inte på skalet. Du kan få huvudet avbitet av äggets krokodil.

Starbuck Vågar du knacka på skalet, Stubb?

Stubb Krokodilen kommer förr eller senare ut ändå, så det är bäst att inte göra det. Se så oroligt han vankar omkring, fastän hans elfenbensben måste plåga honom ohyggligt.

Starbuck Det är den plågan som håller honom och hans hat i gång.

Ishmael Hat?

Starbuck Och mer än hat. Du anar inte.

Ishmael Ni tycks alla ha mer fruktan än respekt för honom.

Stubb Vår respekt är total för hans yrkeskunnighet. Vår fruktan är som för den kråkskrämman han i fysisk form är.

Ishmael Ändå vågar du inte knacka på skalet.

Stubb (knackar sin pipa) Vänta bara. (*går mot kapten Ahab.*)

Starbuck När han knackar sin pipa så där brukar det betyda hårda duster med valar.

Ishmael Är då kapten Ahab en val?

Starbuck Åtminstone bor det en val inom honom, och den valen är den värsta av alla.

Stubb (tilltalar kapten Ahab) Kapten, med all respekt, Sir, men ni går så oroligt om natten.

Ahab Det ska inte ni bekymra er om, mr Stubb.

Stubb Det gör jag inte heller.

Ahab Vad är det med er egentligen?

Stubb Kapten, det bekymrar matroserna, som sover under däck, för ni går med ert elfenben så hårt och stötigt.

Ahab Dra åt fanders, din förbannade kverulant! Mitt elfenben är min ensak!

Stubb Jag ville bara föreslå en konstruktiv lösning på problemet. Hur vore det om man lindade en drevtuss om elfenbenshälen?

Ahab Nu får det vara nog! Jag borde slänga er åt hajarna, så fick ni känna hur det känns att få era ben krossade mellan deras käftar! Tror ni mig då vara en kanonkula, som man förser med förladdning? Akta er! Det är bäst att du går ner och gömmer dig i din nattliga grav, där sådana som du sover i svepningar för att vänja er vid den sista. Försvinn, din hund, och håll dig tyst i din koja!

Stubb Med respekt, Sir, men så talar man inte till mig.

Starbuck (till Ishmael) Han går för långt.

Ishmael Jag väntar på valen.

Ahab Eländiga kölsvinsrätta! Vill du ha ett formligt utbrott från mig? Jag skulle ta mig fan slänga dig över bord åt hajarna om du inte kunde döda valar. Tyvärr behöver jag dig. Kalla alle man akteröver.

Stubb Alle man akteröver, Sir?

Ahab Kopplar trögt gör han också! Starbuck, alle man akteröver!

Stubb Sir, med respekt, sådant gör man bara i nödfall.

Ahab Tyst! Det är inte din bestraffning det gäller! Det är havets!

Starbuck (lyder) Alle man akteröver!

(ropet går vidare) Alle man akteröver! Alle man akteröver!

Ahab (till väders) Ohoj, utkikar! Kom ner!

(Hela besättningen väller upp från under däck och ner från riggen. Alla samlas under sorl, respekt och fruktan i förväntan på vad kapten Ahab skall hitta på. Denne går bara av och an på mellandäck, kastar då och då ett öga över besättningen som för att ta mått på sin fiende och fortsätter gå av och an. Spänningen stiger med tystnaden.)

Stubb (till Flask) Han har kallat oss alla samman för att bevittna en fotgångarbragd.

Flask Jag trodde du hade lärt dig att inte gyckla med kaptenen.

Ahab (plötsligt) Karlar, vad gör ni när ni får se en val?

en del röster Vi slår larm! Vi varskor! Vi larmar!

Ahab (*gillande*) Rätt så! (*efter en paus*) Och sedan?
en matros på bettet Vi firar båtarna och sätter efter honom!

Ahab Och vad sjunger ni när ni firar båtarna?
många (unison) En död val eller en krossad båt!

Ahab (*ivrigt*) Precis! Ni kan ert yrke! Ni vet varför ni är här! Men det kommer mera till än så!

Stubb Ja, sedan har vi allt grovgörat kvar.

Flask Jakten är bara den roliga sporten. Resten är bara rutin.

Ahab (*struntar i dem*) Ser ni den här spanska gulddublonen? (*tar fram ett stort guldmynt och förevisar det.*) Det är ett sextondollarsstycke! Kan ni alla se det? (*besättningens förundran och förväntan tilltar.*)

Ni utkikar har många gånger hört mig ge order om att hålla utkik efter en vit val. Ser ni alla guldmyntet? (*alla mumlar bekräftande*) Mr Starbuck, räck mig en hammare! (*Starbuck tar en hammare och hämtar den åt kaptenen, som banar sig fram mot stormasten, hela tiden framhållande myntet, som han även gnider mot kläderna. Han tar emot hammaren och sätter upp dublonen mot stormasten.*) Den som först ser den vita valen och ger mig signalen, honom tillhör dublonen! (*spikar fast myntet.*)

många Hurra! Hurra! (*de som har svänger sina mössor och sydvästar.*)

Tashtego En vit val?

Daggoo Det här är något för oss!

Queequeg Det finns bara en vit val. Det är Moby Dick.

Stubb Moby Dick?

Flask Moby Dick?!

Tashtego Kapten, är den vita val ni menar den samma som kallas Moby Dick?

Ahab Tashtego, känner du då till den vita valen?

Tashtego (*fundersamt*) Viftar han inte lite konstigt med stjärten när han går ner?

Daggoo Är det han som har en så underlig blåst? Den största och snabbaste av alla kaskeloter?

Queequeg Jag känner honom. Han har många harpuner i sig, och många är vridna som korkskruvar.

Ahab (*blir mer och mer entusiastisk och upphetsad*) Ja! Ja! Ni känner honom! Ni vet alla vem han är! Ni vet vilken djävul jag menar! Ja, Tashtego, han kastar och slår på samma sätt som den skörade jagaren i en stormby! Han är vanskapt som jag! Ja, Daggoo, han är världens största val och blåser upp till molnen, och hans rök är alltid tjock! Ja, Queequeg, han har dussintals harpuner i sig, som han själv knycklat ihop till korkskruvar! Ni känner honom! Ni vet vilken fiende vi har att göra med!

Starbuck (*alltmer bekymrad och orolig*) Kapten, är det den samma valen som tog ert ben?

Ahab (*gällt*) Hur vet du det? (*hämtar sig*) Ja, Starbuck, det är den valen som reducerade mig till krympling och gjorde mig till vrak. Det var den djävulen som stympade mig på livstid! Så jag har alla goda skäl att jaga honom runt Godahoppssudden och Australien och Kap Horn många gånger om tills jag får tag i honom och får se honom blåsa ut sitt svarta blod! Han är vår, och vi ska ta honom! Är ni med mig, tappra karlar?

många Ja! Ja!

Ahab Tar ni mig i hand på det?

många (tränger sig in på honom för att skaka hans hand) Ja! Ja!

flera En skarp harpun åt Moby Dick!

andra Håll utkik natt och dag efter den vita valen!

Ahab Tack, mina vänner, tack! (*skakar mångas händer*) Steward, fyll den stora groggkannan! Denna ed måste vi alla dricka på! Ingen rast eller ro åt Moby Dick

förrän han är död! (*Endast Starbuck deltar inte i upphetsningen.*) Men vad är det med dig, Starbuck? Är du inte med mig? Är du kanske rädd för den vita valen?

Starbuck (sakligt men ängsligt) Jag är inte rädd för någon val, kapten. Men vi är inte här för att jaga en enskild val runt världen utan för att jaga så många valar som möjligt. Vi är inte här för att tjäna en kaptens hämndbegär på ett oskäligt djur utan för att utöva vårt yrke och komma hem igen med ett väl utfört arbete bakom oss. Er vita vals olja, kapten, fyller inte många tunnor på Nantucketets marknad och kan kosta er ett avsked.

Ahab Fördömda materialist! Ser du då inte längre än ditt begränsade näsvisa snusförnuft, din stackars pedant? Inser du då inte, att min hämnd är större än hela världen och aldrig kan värderas i pengar?

Starbuck Kapten, ett oskäligt djur klippte av ert ben utan att veta vad det gjorde, utan någon avsikt och kanske rentav av skälig självförsvarsinstinkt. Ni har ingen rätt att kräva hämnd på ett djur, och ännu mindre rätt att riskera en hel besättnings liv på företaget.

Ahab Fattar du då ingenting, din mask? Står du kvar på landbacken? Denna val är ett monster och inkarnationen av världens största ondska! Den där valen har stängt in mig i ett fängelse! Har då jag ingen rätt att bryta mig ut ur det och få gottgörelse för oändliga års sveda och värk? Ingen skall behöva svälja en oförrätt i denna fria mänskliga värld! Han är mitt livs utmaning, och jag har rätt att trotsa den! Naturligtvis skall vi fånga och koka många valar på vägen, men ingen harpun skall vara vass nog åt Moby Dick, och den valen skall bli vårt slutliga mål! Först när vi nedlagt detta det största och ondaste villebråd skall er kapten vara nöjd med sin resa och känna tillfredsställelse med sitt arbete, och ni också! Först då har vi gjort fulla skäl för vår lön!

Starbuck Bevare oss väl för er fanatism, kapten Ahab!

Ahab Har jag då inte rätt att vara fanatisk med mitt kroniska lidande? Betänk, att valen gjorde mig sådan! Den valen ger mig ingen frid förrän han är slaktad av harpunen! Den valen är min, och jag har rätt att ta honom!

Starbuck Ta honom själv då, kapten, men jag har rätt att ta ansvar för besättningen.

Ahab Besättningen! Se på den! De är alla med mig! De vill alla ha gulddublonen! De tänker alla, att en val extra inte spelar någon roll! Ingen är rädd för Moby Dick utom du med ditt kvinnohjärta! Se på Stubb! Han skrattar! Se på chileneren där borta! Han frustar av stridslust när han tänker på utmaningen! Du står ensam, Starbuck, mot hela orkanen av alla dessa modiga mäns kamplust! Det gäller ju bara att slå ihjäl en fisk! Vad kan du som professionell valfångare ha för skrupler mot det?

Starbuck Det är inte mot valen jag har skrupler utan mot er.

Ahab Döm mig i så fall efteråt, inte före!

Starbuck (drar sig resignerad något tillbaka) Gud hjälpe oss alla.

Ahab Kannan! Kannan! (*Stewarden kommer med fyllda groggkannor.*) Dubbla ransoner åt alla idag! Låt kannan gå runt! Drick djupt och låt den gå vidare! Vi har alla någonting att leva för, ty vi står inför naturens yttersta utmaning, och vi har de rätta instrumenten att kuva den! Steward, fyll på! Harpunerare, visa mig era harpuner! Stig fram, och räck dem åt mig! Detta är ett gammalt bruk från forna tider! (*De tre harpunerarna räcker fram sina lansar.*) Korsa dem här framför mig, och jag skall lägga min hand på dem. (*gör så*) Härmed svär jag med er alla eden att aldrig vila eller sova ut ordentligt förrän vi har Moby Dicks skelett rensat ut ur hans dödliga kött!

Stubb (till Flask) Han sover aldrig ändå.

Flask Hans liv är som en feber.
Ahab Är ni med mig i min ed?
nästan alla Ja!
Ahab Starbuck, Stubb och Flask, det är era harpunerare och deras harpuner!
 Lovar ni att bistå mig?
Flask Ja.
Stubb Men inte utan min pipa.
Starbuck Och inte utan besättningens väl i första rummet.
Ahab Bra, Starbuck, när den vita valen kommer skall jag stiga i valbåten och ni stanna kvar ombord! Är det överenskommet?
Starbuck (resignerad och skeptiskt) Som ni vill, kapten.
Ahab Så svär då alla! Svär död åt Moby Dick! Må Gud jaga oss alla i fördärvet, om vi inte jagar Moby Dick i döden! Drick och svär!
Starbuck (för sig själv) En ryslig ed.
Stubb (distansierad) En skrattretande kapten.
Flask Men han menar allvar.
Ahab Drick och svär!
de flesta Vi svär!
Ahab Då väntar bara solen på att få gå ned över det hela. Tack, mina vänner! Nu vet jag att jag kan lita på er alla! Drick och slå runt och festa i natt, ty vi har något att fira, då vi har något att leva för!
(drar sig tillbaka. Kannan går runt, någon får fram harmonika och tamburin, och det dricks och det dansas, och stämningen är mycket uppsluppen.)
Ahab (avsidet) Det var lättare än jag trodde. Jag fick alla med mig, utom Starbuck, som tror jag är galen, men jag är bara demonisk, och är jag vanvettig vet jag att behärska mitt vanvett. Han ser inte att jag har all rätt i världen att sönderslita min sönderslitare. Öga för öga och tand för tand, liv för liv och blod för blod! Den valen förtjänar att förföljas runt hela världen av rättvisans långa arm! Naturen måste lära sig att rättvisan står över naturen! Är det inte rimligt? Är det galenskap? Låt någon övertyga mig om det går, och om jag blir övertygad skall jag gärna lägga ner harpunen, men aldrig förr! Har inte Gud givit människan rätt att tukta naturen, och vad är då naturen att tukta människan? Om naturen har rätt att vinna mot människan finns det ingen Gud, och då har människan inget värde och inget existensberättigande mer än ett oskäligt djurs. Kom sedan, Starbuck, med ditt mänskliga förnuft och försök övertyga mig om att jag inte har rätt!
Starbuck (för sig själv) De larmar. De dansar. De festar. De skrattar. Vilken ignorans! En galen kapten har allas våra öden i sina händer, och de finner sig alla i det och firar det med ytlig glädje. Vilken fasansfull naivitet! Vad förmår människan mot naturen utom genom ödmjukhet allenast? Men de följer alla glada sin blindgalne ledare mot undergången, ty de är så glada att ha en ledare så att de slipper tänka själva! Vad är det för en fälla jag har hamnat i tillsammans med hysteriska hyenor som skrattar åt aset utan att inse att asets väg är att göra dem själva till as? Ja, skratta du, Stubb, åt kapten Ahabs dårskap och håll dig utanför den, men det är inte rätt metod att åtgärda den och stävja den i tid. Det är inte rätta sättet att ta ifrån honom makten att föra oss alla i fördärvet. *(går)*
besättningen (sjunger) Farväl, spanska flickor,
 farväl, ljuva älskade vän!
 Så brutalt separeras vi re'n
 av vår skälm till kapten!

Nantucketsjöman Äsch, pojkar, var inte blödiga nu! Det är inte bra för magen! Kläm in i stället med något redigt! Stäm in nu! (*börjar sjunga. De andra faller in i kören:*)

Kaptenen står på däck
med kikarn i sin hand.
Han kikar på de valar grå
som blåsa vid var strand.
Håll linan klar i båtarna,
och passa bra på brassarna!
Den största valen ska vi ha,
förrn soln går hem, till kvällsvard!
Ro med friska tag, sträck ut, kamrater!
Valen väntar ej på era later!

Flask Slå åtta glas där framme!

Nantucketsjöman 2 Stopp med sången! Åtta glas!

holländare De sover tungt i natt. Det är väl den där groggen, men det är en bra natt, vill jag lova, och de som ej går och dåsar av den blir i gasen. Litet glädje skadar aldrig, och vår Starbuck är så dystert som om han var den som gick med Ahabs ben. Men Ahab är en yngling vorden blott om han får utsikter till hämnd. Men benet får han aldrig mer tillbaka, inte ens om han får hämnd med ränta.

isländare Så vad stävar vi för då? Om han får håll på valen blir han inte rikare för det.

holländaren Men målet! Det är allt. Om man blott har ett mål att sträva till, så är det mer än hela lönen. Men det gäller att ej uppnå själva målet, för om målet uppnås har man sedan tappat sugen.

isländaren Som om världen ej redan var full av tappade sugar.

holländaren Det är väl alla uppnådda mål som slagit fel.

fransman Och för Moby Dicks skull får vi nu klara oss utan flickor i tre år.

sicilianare Trösta dig. Moby Dick är nog bara ett fabeldjur.

kines Med korkskruvar till harpuner? Med skev stjärt? Med kapten Ahabs ben i skrovet?

sicilianaren Ja, låter inte det precis som skepparhistorier och fabler? Vi är kanske alla bara ingredienser i en fabel.

Tashtego Vi är alla kapten Ahabs fabel.

sicilianaren Jag tror det blåser upp. Där har vi sjömannens verklighet.

Nantucketsjöman 3 Jag hörde kapten Ahab säga styrman att möta en stormby som man möter ett skydrag med ett kanonskott. Det kallar jag en kapten med verklighetssinne.

Nantucket 1 Ingen har ifrågasatt kapten Ahabs kaptensegenskaper. Det är bara Moby Dick som gjort honom vriden.

maltesare Jag skulle vilja se de där korkskruvsharpunerna. Hur vrider en val en harpun till en korkskruv?

Tashtego Det är inte valen. Det är strömmarna i havet. Vår största fiende och Ahabs är inte valen utan havet. Valen finns bara i Ahabs sjuka fantasi.

maltesaren Jag tror du har rätt.

engelsman Men vi ska väl kunna jaga fram den där valen åt honom? Det är ju bara en val!

Queequeg Javisst!

(*Blixt och dunder.*)

maltesaren Nu kommer stormen. Nu kommer mörkret.

Daggoo Vad är väl mörker? Den som är rädd för mörkret är rädd för mig, för jag är gjord av det.

spanjor Så blixten i mörkret var bara Daggoos tänder.
Daggoo (rusar upp) Svälj dina egna, om du är karl för ditt ord!
spanjoren (antar utmaningen) Jag ska skära upp dig, din svarta demon, stor i styrka, stor i truten men dum ända in i själen!
många Ett slagsmål! Ett slagsmål!
Tashtego (avsides) Vad larmar hedningarna om? De kallar det nöje. Då spar jag hellre min svett. Deras luktar alldeles tillräckligt, och de slösar med den.
maltesaren Det är groggens fel.
engelsmannen Ta kniven ifrån honom! Rent spel! Slå ring omkring dem! Bara knytnävar!

(Blixt och dunder.)

Tashtego Ett slagsmål här nere och ett slagsmål där uppe – gudar och människor, bara bråkmakare allihop.
Flask In med märsséglen! Klart att reva märsséglen!
maltesaren Ingen vit val i natt. Bara mörker och storm.
Stubb Ovädret är över oss! Sätt fart, allihop! Nu börjar det roliga!
Nantucket 1 (till Ishmael) Så säger han alltid när allvaret börjar.
Ishmael Han fick i alla fall slut på slagsmålet.
Tashtego Nej, du gröne, det var han där uppe som släppte väder.
Ishmael Kapten Ahab?
maltesaren Kanske det. För honom är vi alla bara fisar.
sicilianaren Men han behöver oss för sin vita val.
Tashtego Ja, han behöver oss som fisar i sin fabel.
Archy Hur riktig är den där valen egentligen?
Nantucket 2 Jag försäkrar er, att den vita valen är lika verklig som varulvarna och vampyrerna i Transsylvanien.
Archy Du låter alldeles för allvarlig.
Cabaco Han har fått för mycket grogg. Det vet varenda garvad sjöstövel, att vita valar finns inte. Kapten Ahab bara säger så för att pigga upp besättningen och göra resan mera spännande. Tack vare gulddublonen kommer vi att hitta och koka fler valar än någonsin.
Nantucket 2 Du vet inte vad du talar om, Cabaco.
Cabaco Det vet jag visst!
Nantucket 2 Det vet du inte alls!
Archy Håll käften! En i taget!
Nantucket 2 (reser sig) Valen är inte bara vit utan har dessutom en puckel! Den är så stor att den kan svälja en hel valbåt! Och det finns många sådana valar! Glöm inte New Zealand Jack och Timor Tom, som kunde sänka hela skepp!
Cabaco Hur då?
Nantucket 2 Genom att ramma dem!
Cabaco Bara rakt på – så där? (kör knytnäven i handen)
Nantucket 2 Precis så.
Daggoo Det är sant. Jag har hört flera berätta om det. Bara några kom undan med blotta förskräckelsen.
Ishmael Det låter vådligt. Och en sådan val vill kapten Ahab fånga?
Tashtego Bara han kan fånga en sådan val. Han har försökt förut och svurit att försöka igen.
Daggoo Han är inte den som ger sig.

Tashtego Men det blir många valar på vägen. Cabaco har rätt. Nu är alla uppmärksamma till tusen, och vi hinner kanske harpunera hundra valar utan att se röken av Moby Dick.

Cabaco Men hur kan en val vara vit?

Tashtego Hur kan en val ha en puckel? Hur kan en val vara större än alla andra? Hur kan en val anfalla ett fartyg i beräkande avsikt att sänka henne? Det är mycket du inte vet om naturen, Cabaco. Naturen tänker annorlunda än vi människor, men den tänker. Om vi spetsar hundra kaskeloter med våra harpuner och kokar dem, är det då så konstigt att en mera intelligent kaskelot reagerar och går till motattack? Om kapten Ahab sticker en harpun i Moby Dick så att han vrider sig av smärta, är det då så konstigt att han smular sönder kapten Ahabs ben? Om vi är fientliga mot kaskeloter och dödar dem, är det då så märkvärdigt att de blir fientliga mot sina plågoandar?

Daggoo Tashtego har rätt. Djuren har rätt att försvara sig.

spanjoren Precis som tjuren på tjurfäktningsarenan. Det är jämna odds.

Tashtego Nej, det är hundra mot en. Vi spetsar hundra valar, men bara Moby Dick går till motattack. Människan är naturens översittare, och hon utnyttjar tyranniskt sin omänskliga makt.

Archy Jag tror inte kapten Ahab tycker att djuren har rätt att försvara sig.

Tashtego Han är galen och får stå för sin galenskap.

Cabaco Det sägs att han fördes i tvångströja runt Kap Horn efter att han förlorat sitt ben.

Daggoo Det är riktigt. Han fick ligga bunden och munkavlad i tre dygn för att han inte skulle bita ihjäl hela besättningen.

Nantucket 2 Men han har lärt sig behärska sitt vansinne. Han låter oss få våra hundra valar, och Starbuck låter honom aldrig löpa amok med skeppet.

Cabaco Tur att vi har Starbuck.

Nantucket 2 Han är vår försäkring mot Moby Dick och mot kapten Ahab.

Tashtego Jag tror stormen är över nu.

Daggoo Det var bara en by. (*Det ljusnar.*)

Tashtego Jag går upp i riggen och tar mig en titt.

Cabaco Säg till om du ser Moby Dick.

Tashtego (klättrar upp) Jag ser hellre andra valar.

Archy Vad tror du, Ishmael? Finns den där valen?

Ishmael Jag är rädd att vi alla är lika dumma inför den vita valen.

Queequeg (demonstrerar sin harpun) Tills vi får se den! Då skärper vi oss!

Ishmael Rätt så, Queequeg! Håll harpunen redo!

Tashtego (ovanför) Ohoj! Val i sikte!

Archy Säg bara inte att det är den där Moby Dick.

Tashtego (som förut) Det är ett helt stim!

Stubb (inträder plötsligt) Till båtarna! Till båtarna! Nu börjar det roliga!

Ahab (dyker plötsligt upp på mellandäck) Val? Var då?

Flask Rakt förut, kapten. Se den vita tingesten som höjer sig där ovanför ytan! Det måste rentav vara Moby Dick!

Ahab Moby Dick! Ditt och mitt öde nalkas! Var ser du den där fördömda valfisken?

Flask Han försvann i vågorna. Men se! Där är han igen!

Tashtego (uppifrån) Vit val rakt förut! Vit val rakt förut!

Ahab (plötsligt rasande) Mr Stubb! Fira genast upp båtarna igen!

Stubb (förstår inte) Kapten?

Ahab Era stackars klåpare! Ser ni då inte att det bara är en infernalisk bläckfisk! Den har ju armar och tentakler! Kan ni inte se skillnad på en val och en bläckfisk, era impotenta slasksillar! Och ni ska kalla er en valfångstbesättning! Vad är det för en dårjord jag har fått på halsen! Falskt alarm! Börja om från början!

Tashtego (kommer ner) Ledsen, kapten. Jag såg bara den vita kroppen höja sig över vågorna...

Ahab Du såg fel! Skaffa dig glasögon! Eller kikare!

Starbuck (till Ishmael) En bläckfisk betyder otur.

Ishmael Hur så?

Starbuck Den är ond. Den har ingen ryggrad. Den är tyst. Den dricker upp sina offer. En kaskelot kan man slåss med. Ingen kan slåss med en bläckfisk, ty om man kapar dess tentakler växer det bara ut nya. Och de tentakler man lyckas kapa fortsätter att leva och blir till osårbara sjöormar.

Ahab Berätta inte amsagor, Starbuck! Bläckfisken är kaskelotens huvudföda! Där det finns jättebläckfiskar som denna finns det jättekaskeloter som Moby Dick! Det var nästan rätt, bara att det var helt fel.

Starbuck Det är det jag menar, kapten.

Ahab Jag vet vad du menar. Du vill demoralisera besättningen så att jag inte får min val.

Starbuck Tvärtom. Jag vill att vi fångar så många valar som möjligt.

Ahab För mig finns det bara en val.

Starbuck För mig finns det bara alla valar utom den valen.

Ahab Då kompletterar vi varandra. Det ena utesluter inte det andra. Fortsätt så, Starbuck, och vi blir båda nöjda.

Starbuck (till Ishmael) Ibland tror jag faktiskt, att den kaptenen kan inte ens Moby Dick hejda.

Ishmael Det blir i så fall kanske Moby Dicks död.

Starbuck Ja, endast den sista valens död kan hejda kapten Ahab. Men jag vill leva, Ishmael.

Ishmael Det vill vi alla.

Starbuck Ja, alla utom kapten Ahab. Endast han vill dö för sin sak.

Ishmael Låt honom dö då, så fortsätter vi sedan.

Starbuck Ja, det är väl så det får gå.

Queequeg (plötsligt) Där bläckfiskar visar sig, där finns det spermvalar. Där! (*pekar upphetsat*)

Starbuck Du har rätt, Queequeg. Bläckfisken ledde oss rätt.

Ahab Vår första val! Ut med båtarna! Stubb, han är din! Hala in honom genast!

Stubb Aj aj, Sir! Fira båtarna! (*stoppas pipan i munnen innan han stiger i båten, som firas med full besättning.*)

Ahab Nu börjar det, Starbuck! Du får dina hundra, men jag ska ha min ena. Är det överenskommet? (*sträcker fram handen*)

Starbuck (tvekar) Kapten, vi råder inte över ödet. Varken ni kan garantera mig mina hundra eller jag er vita val.

Ahab Viljan, Starbuck! Den goda viljan är allt som räknas!

Starbuck Är er vilja god, kapten Ahab? (*vänder sig och går.*)

Ahab (för sig) Starbuck är den enda som trotsar mig. Nåväl, kan jag trotsa ödet kan jag även köra över honom. Han är ju min underordnade. Bra kastat, Tashtego! Snyggt manövrerat, Stubb! Vi har vår första val serverad på silverfat! Och det blir många fler övningsmatcher innan vi står inför finalen, den största! Moby Dick, sov lika oroligt och sömlöst som jag, ty jag nalkas dig i tid och rum allt närmare för varje minut!

Alla mina sömnlösa nätter av plågor och kval och dina skall slutas med vårt envig, där du, det högsta onda som finns i universum, skall dö! Så skall jag äntligen få frid för din vålnad, du enda naturliga väsen som utmanar människans överhöghet över naturen!

en utkik (från ovan) Skepp ohoj!

Tashtego Det är Jerobeam från Nantucket.

Nantucket 1 Ett broderfartyg hemifrån!

Nantucket 3 Det måste ha nyheter åt oss.

Ahab Dreja bi! Klart för gam!

Starbuck De för pestflagga. De har någon sorts sjukdom ombord.

Ahab Det stör inte oss. Låt dem komma ombord! Jag måste få veta om de siktat min vita val.

Kapten Mayhew (utanför relingen) Ohoj, Pequod! Kapten Mayhew från Jerobeam anhåller om tillstånd att få komma ombord!

Ahab Kom ombord, kapten Mayhew! Vad väntar ni på!

(Kapten Mayhew, Gabriel och några andra sjömän från Jerobeam kommer ombord.)

Mayhew Tack! Är det kapten Ahab?

Ahab Välkommen ombord, kapten Mayhew. *(de skakar hand)*

Stubb (till Flask) Det är han!

Flask Vem då?

Stubb Jag har sett honom förut. Han är en farlig fanatiker. Han kallas Profeten men heter Gabriel. Han har en fatal förmåga att skaffa sig inflytande över besättningar och kaptener.

Mayhew Vi har en svår epidemi ombord, men vi som är här är helt friska. Givetvis får ingen av er besöka vårt fartyg.

Ahab Har ni sett den vita valen?

Mayhew Den vita valen?

Ahab Moby Dick! *(Mayhew tittar skräckslaget på Gabriel.)*

Gabriel Den vita valen! Den förödande stjärtfenan! Jag förbjöd kapten Mayhew att ha något med den vita valen att göra! Men han satte ändå efter den! Katastrof, död och fasa!

Ahab (ivrigt till Mayhew) Vad hände?

Gabriel Ingen kan angripa den gudomliga valen! Det har kapten Mayhew fått erfara!

Ahab Tala ur skägget, karl! Vad hände?

Mayhew (tveksamt) Vi hade en styrman, Macey....

Ahab Och?

Gabriel (profetiskt) Jag förbjöd någon att angripa den vita valen! Men förste styrman Macey vägrade höra på mig och fick sitt rättmätiga straff! Han satte harpunen i den vita valen, och det var det sista han gjorde!

Ahab (otåligt) Till saken!

Mayhew Valen gav en snärt med stjärtfenan, och Macey slungades rakt upp i luften och ner i havet trettio meter längre bort. När vi fick upp honom var han stendöd. Ingen kan fatta hur han dog.

Gabriel (triumferande) Det var den vita valens hämnd!

Starbuck (avsidet) Kan då en val välja ut en enskild person och döda honom ensam i valbåten och skona de andra?

Stubb (fnyser) En skepparhistoria!

Mayhew Nej, det är tyvärr sant. Det var precis så det gick till.

Gabriel Det finns vittnen!

Ahab Vi tror er, kapten Mayhew. Den valen är inte att leka med. Men jag tror att vi har post åt er. Hämta postväskan, mr Flask.

Mayhew Jag tänkte just fråga. Vi tog med några brev adresserade till Pequod....
Styrman Starbuck?

Starbuck Det är från min hustru. (öppnar sitt brev)

Mayhew Toby Bench? (Flask kommer med postväskan åt Ahab.)

en sjöman Det är jag. Det är från mamma. (tar sitt brev)

Mayhew Matthew Folger?

Stubb Han ligger sjuk. Jag kan ta det åt honom. (tar emot det.)

Mayhew Det var allt.

Ahab Vi har bara ett brev till Jerobeam. Jag tänkte väl det. Det är adresserat till en viss styrman Harry Macey. (tystnad uppstår. Alla tittar på honom. Ahab ser sig omkring utan att fatta.) Vad är det?

Mayhew (allvarlig) Kapten Ahab, brevet är just till den styrman vi har förlorat genom er vita val.

Ahab (för sig själv) Det var som fan!

Gabriel (höjer ett pekfinger i luften) Den vita valen har utvalt er som sitt offer, kapten Ahab! Detta blir er sista resa!

Ahab (arg) Dra för fan i våld, din dåre! Inte konstigt att ni har en epidemi ombord med sådana missfoster i er närhet! Är er besättning smittad av den här mannens vanvett?

Gabriel Det är ni som är vanvettig, kapten Ahab! Jag ser det på er!

Ahab Lämna mitt fartyg! Genast! (Kapten Mayhew lämnar skyndsamt med sin matroser. Gabriel lämnar sist.)

Gabriel Ni har försvurit er själ åt djävulen, kapten Ahab! Detta skepp är förbannat!

Ahab Du gör mig förbannad med ditt skitprat, din infernaliske tokstolle! Här! Ta er döde styrmans brev med er! (sticker det till honom)

Gabriel Nej, tack! Må hans förbannelse stanna här ombord. (kastar brevet på Pequods däck och går.)

Starbuck (efter en stunds tystnad) Ett dåligt omen, kapten Ahab.

Ahab (tar till slut upp brevet och kastar det över bord) Tig! (går)
(stannar upp framför gulddublonen på stormasten)

Du blänker, din djävul, och lockar som dödsvalen själv.
Har du kraft att frammana den yttersta ondskan ur helvetet?
Guld lockar alltid till överdåd, brott och fördärv,
det kan frambesvärja vad ondskan som helst,
och det menlösa människosläktet av dårar
går alltid i fällan och självdestruktivt i dess grav.
Du är vägen till döden för oss eller för Moby Dick,
och du hänger där kvar tills vi vet
om du blir allas grav eller om jag får genom min rimliga rättvisa.
(stapplar vidare.)
(Starbuck kommer fram till dublonen.)

Starbuck Vad sjöng han för dig, usla kattguld, din lögnaktiga lurendrejare?
Du är hans insegel på hans bedrägeri
och hans muta för vilken han köpt våra själar.
Vi sålt oss för guld för att plåga ihjäl stackars valar,
oskäligen däggdjur, som älskar och lider precis som vi människor.
Vad är väl hela vår valindustri om ej mord blott och djurplågeri?

Och där ute finns den vita valen och väntar på oss,
och du är det skamliga vittnet till att vi har blivit dess slavar.

Vad säger du till oss? Jag hör det precis.

"Era narrar! Så länge ni jagar mig
vet ni ej ens om ni kommer tillbaka för att kunna få någon lön!

Jag är bara en hägring, och för min skull jagar ni döden,
och ni gör det alldeles medvetet frivilligt!

Ack, vilket oskäligt kreatur är icke människan!"

Häng där som insegel på all vår dårskap
med världshavens galnaste dåre som vår ofrånkomliga ledare.
(*driver knytnäven i stormasten i en sorts resignerad förtviolan och går.*

Stubb kommer fram.)

Stubb

Veckor och månader går och utmynnar i år.

Vi har klarat av hela Atlanten och tillryggalagt hela Indiska Oceanen
och fortsätter nu emot Japan. Vi har dödat valar och kokat dem,

samlat på skatter av dyr spermaceti och olja
och alla är glada och nöjda ombord utom enbente gamle kaptenen,
som vill ha den yttersta vinsten av alla: sin hämnd och sin rättvisa.

Glöm det, kung Ahab. Häng kvar, du bedrägliga gulddublon,
till dina döddagar, ty att du hänger där orörd betyder att vi ännu lever.

Så får det för mig gärna fortsätta. Låt oss få sköta vårt arbete,
vita gudomliga val. Håll dig borta från oss,
så skall vi gärna lämna dig evigt i fred.

Tashtego (från ovan) Kapten Ahab! Ett fartyg!

Ahab En engelsman. För upp henne långsides! Släck på storseglet!
(*Ett fartyg kommer upp långsides på andra sidan relingen.*)

Bloomer (från andra fartyget) Ohoj, kapten!

Ahab Ohoj! Kapten Ahab på Pequod från Nantucket!

Bloomer Kapten Bloomer på Samuel Enderby från London!

Ahab Kom över hit ombord, så får vi skaka tass!

Bloomer Kom hellre över hit! Min tass är svår att skaka med!

(*visar fram en elfenbensarm med ändan som en klubba.*)

Ahab Vi sitter i samma båt! (*lyfter upp och demonstrerar sitt elfenben*)

Bloomer Det var som fan! En val?

Ahab Den största av tandvalar!

Bloomer Här också! Vänta! jag kommer över! Fira över mig!

(*Kapten Bloomer överförs till Pequod med doktor Bungler.*)

Ahab Var det den vita valen?

Bloomer Den vita valen Moby Dick! Var det även han som tog ert ben?

Ahab Han tog det med halva mitt liv!

Bloomer (beundrar Ahabs ben) Ett väl snidat elfenben. Vad säger ni, doktor Bungler?

Bungler (synar det allvarligt) Kunde inte ha gjort det bättre själv.

Ahab Hur gick det till? Berätta!

Bloomer Doktor Bungler här kan berätta det bättre än jag, för jag var medvetlös
mest hela tiden, eller hur, doktor Bungler?

Bungler Ni gjorde grovarbetet, kapten. Jag endast justerade det.

Ahab Till saken! Vad hände?

Bloomer Det var ett stim av valar. Plötsligt dök en annan val upp, som var större
än alla de andra, en vit jätteval med djupa veck och fårad panna och
marmorpuckel....

Ahab Det var han! Det var Moby Dick!

Bloomer Och flera harpuner satt i honom redan. Han var så stor och lockande, att jag övergav de andra valarna för honom. Men den rackaren var där för att rädda de andra! Han försökte slita av linan som vi harpunerat en annan med! Då fastnade linan i hans tänder, och så fort vi skickat spjutet i honom dök han, höjde stjärten högt i vädret och lät den krossa vår valbåt. En harpun fastnade i armen på mig och slet loss allt kött ner till handen. Då var det färdigt. När jag vaknade låg jag på operationsbordet. Doktor Bungler gjorde resten.

Bungler Det var ingenting att göra. Det var det svåraste sår jag någonsin sett. Jag försökte rädda armen, men den blev svart. Då var det bara att avlägsna den och ge honom en ny.

Ahab (rasande) Den valen är skyldig er en arm och mig ett ben!

Bloomer Ni får gärna kräva honom på det benet, kapten, men jag låter honom behålla min arm. Jag vill inte möta honom igen.

Ahab I vilken riktning gav han sig iväg?

Bungler Ni är ivrig, kapten Ahab. Låt mig bara upplysa er om, att valar aldrig vet vad de gör. De är bara stora, klumpiga och fumliga. Det är inte deras fel. Naturligtvis kan ni kräva både kapten Bloomers högra arm och ert högra ben av honom, men tror ni verkligen att han ger dem åt er för det? Nej, han är bara komplett likgiltig och förblir lika stor, klumpig och fumlig som förut och tar kanske ert andra ben och er vänsterarm för allt ert besvär. Vad gör ni sedan utan armar och ben? Jag tror att kapten Bloomer är klok här som låter valen vara stor, klumpig och fumlig i fred. Han vill inte ha fler harpuner i sig, och ni vill säkert inte bli av med fler lemmar, och inte er besättning heller, eller hur? Är det inte rimligt?

Ahab Vet hut, era misslyckade torskar! I vilken riktning försvann valen, frågade jag!

Bungler Kapten Bloomer, den här mannen är ett fenomen. Hans blod är nära kokpunkten. Ingen termometer kan klara detta. Jag känner hans skenande puls ända ner i däcksplankorna.

Ahab Försvinn från mitt fartyg! Vi har ett jobb att sköta!

Bungler Lycka till, kapten! Låt oss inte störa! Ni får hemskt gärna jaga vidare på egen hand! Kom, kapten Bloomer!

(Bloomer och Bungler börjar återvända till sitt eget skepp, som sedan försvinner akteröver.)

Ahab (medan de ger sig iväg, för sig själv) Klåpare! Amatörer! Oduglingar! Landkrabbor! Hundsfittor! Gröngölingar! Engelsmän! Bah! *(går ner i kajutan)*

Stubb (till Bloomer och Bungler) Vi beklagar vår kaptens vresighet.

Bungler Oroa er inte, styrman. Det blir värre.

Bloomer Vi förstår honom.

Bungler Kapten Bloomer har åtskilliga gånger lönat mitt nit för att fullkomna hans konstgjorda arm med att puckla på mig med den.

Bloomer Skyll inte på mig! Skyll på Moby Dick!

Bungler Jag skyller på er kapteners fixering vid honom.

Bloomer Låt den valen knipa av en extremitet på er, doktorn, och ni säger det samma som jag: den valen glömmer jag aldrig!

Bungler Det är just det misstaget jag aldrig kommer att begå. Håll den valen ifrån mig! Och min plikt är att hålla den ifrån er också, kapten, och er ifrån valen.

Stubb Vi har tyvärr ingen doktor ombord, bara smed och timmerman.

Bungler Det är det er oartige kapten saknar: någon att avreagera sig på.

Stubb Ack, vår alltför gode förste styrman fyller den uppgiften.

Bungler Håll er redo, andre styrman! Ni kommer att behövas som reserv!

Stubb Ack, jag är rädd att ni har rätt.
Bloomer Lycka till, Pequod, med eller utan vit val! Men era chanser är större utan! (*de går*)
Stubb De vet vad de talar om, och de har förbaskat rätt. När den dagen kommer, och om det behövs, ställer jag mig på Starbucks sida mot kapten Ahab. Hur är det med er, Flask?
Flask Jag och besättningen också.
Stubb Vi är en klar majoritet mot en ensam galen man. Problemet är formaliteterna, då han är vår kapten.

Akt III scen 1. Kajutan.

Ahab (vid sjökorten på bordet) Jag har jagat dig över två oceaner. Nu återstår bara den tredje, den största och djupaste. Men jag vet var du finns, din demon. Jag följer dig som en blodhund i spåren. (*Starbuck inträder.*)

Ja, vad är det? Upp på däck med dig! Du stör!

Starbuck Jag ber om ursäkt för att jag stör, kapten, men någon tunna läcker i förrådet. Vi måste söka och finna läckan.

Ahab Och förlora en massa tid på omstuvning? Är du galen, din idiot!

Starbuck Jag kan inte se att vi har något val.

Ahab Då är du blind! Vi har en vit val att jaga! Och hela besättningen har en gång för alla svurit på att jaga den!

Starbuck Kapten Ahab, tala inte till mig som till en imbecill idiot, för det är jag inte, och det vet ni som sjöman att jag som sjöman inte är. Vi måste finna och reparera skadan. Det är rutin.

Ahab Vet hut, din förrädare! Jag har viktigare saker att tänka på!

Starbuck Kapten, oljan vi har slitit ont för i ett år läcker ut. Vi måste rigga upp taljor och ta upp faten.

Ahab Låt dem läcka! Vi kan inte slösa bort en vecka för att laga några tunnband, inte nu, när vi är så nära.

Starbuck Vi kan på en dag förlora mer olja än vi kan samla på ett år.

Ahab Vad du tjatar! Försvinn! Jag tänker inte rigga upp några taljor.

Starbuck Vad ska redarna då säga när vi kommer hem?

Ahab Det struntar jag i! De är inte mitt samvete, och inte du heller. Mitt samvete sitter i Pequods köl, och det styr Pequod framåt och kan inte stanna! Nu ger du dig av!

Starbuck (tar ett steg närmare) Kapten, en yngre man än jag skulle inte lika lätt kunna överse med er dårskap. Att jag kan göra det beror på att jag vet er vara en olycklig man.

Ahab Är du oförskämd också? (*tar blixtnabbt upp ett gevär och siktar rakt på honom*)
Ut!

Starbuck (viker inte en tum) Kapten, jag har stått ut med mycket. Jag känner er och förstår er. Hur vore det om ni åtminstone skulle börja försöka förstå en annan än er själv?

Ahab Nog tramsat! Ut på däck!

Starbuck Ni har farit ut mot mig med eldvapen men inte förolämpat mig. Som svar säger jag bara: Må Ahab ta sig i akt för Ahab. (*går.*)

Ahab (sänker geväret) Han förstår mig, den djäveln! Må Ahab ta sig i akt för Ahab! Det ligger något i det. – Starbuck, kom tillbaka! (*Starbuck kommer tillbaka.*)

Du är en alldeles för hygglig karl för att ha en sådan gammal märllspik till kapten över dig som jag. Du har rätt, Starbuck. Låt oss rädda av vår last vad som räddas kan. Låt beslå bramseglen och bottenreva märsseglen i för och akter, brassa back i storseglet och få upp stöttaljorna. Du har dina order.

Starbuck Tack, kapten. (*går*)

Ahab Utan sådana sjömän som han skulle vi aldrig överleva för att finna den vita valen. (*återvänder till sina sjökort.*)

Scen 2. På däck. Full storm.

Stubb (*i full stormmundering*) Upp med båtarna! Hissa dem högre! Surra dem fastare! Rädda dem från vågorna! Bärga vår framtid!

Flask Det är lönlöst, mr Stubb. Brottsjöarna kan slå sönder dem ändå.

Stubb Inte så länge vi kan göra något åt det! Först när man ger upp, mr Flask, är allting förlorat.

Flask Ni låter som halvvägs fram till kapten Ahab.

Stubb Jag står över honom idag, för han är under däck.

Flask Var är styrman Starbuck?

Stubb Bringar ordning i riggen. Jag avundas honom inte.

Flask Kan det bli någon ordning i riggen?

Stubb Nej.

Flask Jag tänkte väl det. En otacksam uppgift.

Stubb I synnerhet när seglen redan är i trasor. Pass på! (*De hukar sig och håller fast. Det hörs en väldig brottsjö och brak av trä som splittras.*)

Flask Där gick en valbåt, mr Stubb.

Stubb Vilken?

Flask Kapten Ahabs egen.

Stubb Det var då för väl det. Hans båt fick nog av hans vita valjakt.

Flask Tror ni han ger upp för det?

Stubb Det gör han om han är en klok man och lyder tidens tecken. Men tyvärr är han hopplöst galen. (*sjunger:*)

Konung Ahab var en galen kung
som gick till sjöss alldeles för ung
och fann med tiden sin lott alltför tung
så därför blev han bara dårars kung,
för hej och hå, vad oceanen är blå!

Flask Vilken vanvördig visa!

Stubb

Den galne Ahab under däck
är stuvad ner såsom en säck
för att ej mera från sin häck
i lovart spruta mera träck,
för hej och hå, vad oceanen är grå!

Flask Nej, fy, mr Stubb!

Starbuck (*inträder*) Stå inte här och sjung, era gaphalsar, när folk riskerar livet i riggen för er skull!

Stubb Vi bara driver med havet.

Starbuck Nej, vi försöker segla! Vi driver aldrig ombord på Pequod!

Stubb Nu låter du som Ahab.

Starbuck Bättre att samarbeta med honom än att bli hans offer.

Stubb Tror du det går utan att bli hans offer?

Starbuck Det går så långt det går tills man bara har sämre alternativ kvar.

Flask Har ni sett, mr Starbuck, att Ahabs egen båt har sprungit läck?

Starbuck Ja, verkligen!

Stubb Han har inget val mer. Han får ej jaga val mer.

Flask Säg det till honom.

Stubb Inte jag. Det blir ni, mr Starbuck.

Starbuck Synnerligen märkligt.

Stubb Vad då? Att det inte blir något valår i år?

Starbuck Orkanen kommer österifrån, just rakt från den kurs kapten Ahab gick över till idag för att jaga den vita valen. Och hans valbåt har slagits sönder just i aktern på den plats där han själv alltid står.

Stubb Han tog fel kurs men befann sig tyvärr inte själv på rätt plats i valbåten.

Starbuck Denna nya vind vore perfekt för att återvända direkt hem till Nantucket samma väg vi kommit. Valsåsongen vid Japan är över, och den last vi samlat är helt tillfredsställande.

(Plötsligt brakar åskan lös, och en blixst avslöjar en skepnad på halvdäck precis ovanför dem. Det är Ahab i full stormmundering. Alla tre blir förskräckta då de inte genast fattar vem det är.)

Starbuck Vem där?

Ahab Gamle Åskviggen. Vem annars?

Flask Ni borde gå ner under däck, Sir. Detta är ingen natt för er.

Ahab Håll käften. Tror du legendspinnarna i Nantucket kallar mig Åskviggen för ingenting? Sådant här väder elektrifierar mig, och jag njuter av det. Slå mig, blixstar, som ni gjort förut en gång, och fyll mig med helig energi att jaga Moby Dick runt jorden med!

(Åska och blixstar, dunder och brak.)

Flask Han är galen.

Stubb Nej, bara lyrisk.

Flask Ändå är han inte på lyran.

Stubb Han är värre därän ändå. Liksom djävulen berusar han sig bara av all världens olyckor.

Flask Bevare oss väl!

(Ett spökligt sken kommer ovanifrån. Det är elmseldarna.)

Starbuck Elmseldarna! Elmseldarna!

Ahab Lys oss fram i natten emot stormen in i djupet av ditt mörker, Moby Dick!

Stubb Ett lyckligt förebud, om inte Ahab fanns och vände det tvärs om.

Ahab Ett lyckligt förebud! Nu vet jag att min val ej kommer undan!

Starbuck Kapten, se båten! Er egen båt har slagits sönder just där er plats är i aktern!

(Ahab stapplar ursinnig fram till båten och griper sin harpun, som även den är självlysande av en elmseld.)

Ahab Tror ni det kan stoppa mig? *(håller fram harpunen som en skräckinjagande fackla.)*

Starbuck Ta ert vett till fånga, kapten, medans tid är! Detta är en olycklig resa. Avstå från er destruktiva själviska morbida föresats! Med denna stormvind kan vi brassa hemåt till Nantucket på rekordtid! Våra lager är nu fyllda, och vi går med präktig vinst! Så låt oss vända hem och sedan inleda en ny och bättre resa!

(Besättningen samlas omkring dem.)

Stubb (till Flask) Allt vett ombord kulminerar i Starbuck.

Flask (tillbaka) Men dårskapen står över honom.

Ahab Är du galen, pojk? Vart enda segel har ju slitits sönder! Tror du du kan lura mig och min besättning? De har inga segel kvar att brassa! Vi kan inte slita oss ur kursen, ty vårt öde tvingar oss att följa den! (*svingar sin lågande harpun*) Och ni har alla svurit eden! Ni har alla lovat mig att följa Moby Dick! Dublonen sitter kvar som vittne och som löfte! Starbuck, jag har gett dig dina hundra valar. Giv mig nu min enda.

Starbuck Hur? Er valbåt är i splintved, och er egen skräckinjagande harpun förtärs av Satans egen eld av fruktan ifrån helvetet!

Ahab Så dödar jag all omänsklig och mänsklig fruktan. (*blåser ut harpunen, som slocknar genast.*) Tryggare kan ingen vara, Starbuck, sjömän och besättning, än den skara som får tjäna under kapten Ahab. (*går lugnt ner från däck.*)

Flask Det är något övernaturligt med honom.

Tashtego Den store anden bor i honom, men jag vet inte om den är ond eller god.

Starbuck Till plikterna, mannar! Vi har många segel att reparera innan denna stormen är över!

Scen 3. Kajutan.

Kapten Ahab ligger oroligt i sin koj och sover.

En försiktig knackning på dörren. Starbuck inträder.

Starbuck (försiktigt) Kapten? (*inträder. Märker att han sover och blir tvöksam. Hans blick faller på geväret. Han tar upp det och noterar att det är laddat. Sakta vänder han det mot kapten Ahab.*)

Skjuta dig i sömnen, du galne förförare? Jag kom hit för att avlägga rapport, men han sover den osaliges orättfärdiga sömn. Han har segrat mot elementen, och han vet det. Vi har rak kurs mot Moby Dick, och han kommer att segla oss alla in i döden, om han får sin vilja fram. Med just denna musköt hotade han mig till livet. Skall jag då ta makten och bli bödel och rädda mer än trettio människoliv med offret av denne galne gubbe? Frestelsen är överväldigande. (*sänker musköten.*) Men det vore oförsvarligt. Jag har bara min instinkt som bevis, och ehuru den övertygar mig kan den aldrig övertyga andra. Skjuta honom och svara för mordet? Det vore ett alternativ. (*siktar igen.*) Men nej. (*sätter undan musköten.*) Jag är inte född att taga människoliv. De godas och de klokas öde är allenast att bli offer för självsvåldets omänskliga dårskap. Vem var det som sade: "Ingen dårskap hos jordens djur är så stor att den inte oändligt överträffas av människans vanvett"? Ta mig, vita val, och låt mig dö med dig som offer för en sådan mänsklig dårskaps grymhet som vår kapten Ahabs fanatism representerar. Sov i frid, kapten, tills valen drar dig ner i djupet i var sjömans evigt öppna gravs osalighet. Där hör vi alla hemma, och där blir vi lika, medan endast myten överlever både dig, din intighet och Moby Dick. Jag slipper vara bödel.

Ahab (i sömnen) Moby Dick! Nu har jag dig!

Starbuck (kastar en föraktfull blick på honom) Ta din val i sömnen, kapten Ahab. Aldrig får du fast en myt i verkligheten. (*går*)

Akt IV scen 1. På däck.

Stubb Jag tror inte vi slipper den där valen förrän vi fixar honom, Flask.

Flask Vi borde möta honom vilken dag som helst nu om vi inte har otur.

Stubb Du menar vi har tur om vi möter honom?

Flask Givetvis, om det blir jag som ser honom först, för då får jag gulddublonen.

Stubb Så du har fallit i farstun för det kattguldets förledelse du också, Flask. Väl bekomme. Hoppas du får användning för pengarna om du kommer i land.

Pip Ingen får den gulddublonen utom kapten Ahab, för kapten Ahab sover inte längre.

Stubb Vad menar du, Pip?

Pip Han bara spanar efter valen, grubblar över valen, lever för den valen och glömmer hela världen för den valen.

Stubb Det är ingenting nytt, Pip.

Pip Det här då: han rakar sig inte längre för den valen.

Stubb Vad har kaptenens toalettvanor med valen att göra? Tror han valen skall visa sig bara för att han inte rakar sig?

Flask Att kaptenen var en dåre visste vi nog men inte att han var storhetsvansinnig.

Stubb Har du inte fattat det förrän nu, Flask? Vad är dårskap om inte storhetsvansinne? Och var är den människa som inte är en storhetsvansinnig dåre?

Flask Du menar att vi förtjänar den kapten vi har fått?

Stubb I högsta grad, så länge vi lyder honom.

Flask Och Cabaco, som ramlade över bord?

Stubb Han kom billigt undan. Men klokast ombord är lille Pip här, som två gånger försökt hoppa över bord.

Pip Kalla mig inte Pip. Han finns inte mer. Pip hoppade ur valbåten. Pip saknas. Pip lämnades ensam att dö mitt på havet.

Stubb Så där har han varit ända sen det hände. När han första gången i rena förskräckelsen hoppade av valbåten lovade jag honom, att om det hände en gång till skulle jag inte fiska upp honom igen. Det hände en gång till, och han visste vad han gjorde. Turligt nog fiskade Pequod upp honom. Sedan dess har han varit så där: rubbad men klokast ombord.

Flask Vem tror han sig vara om han inte är Pip?

Stubb Ingen. Han bara förnekar sig själv och vägrar vara någon alls.

Flask Ett annat vanvett än kapten Ahabs. Kanske motsatsen.

Stubb Det är motsatsen. Kapten Ahab är galen, men Pip är klokast ombord.

Ahab (stapplar förbi) Står ni här och drönar igen med munnarna fulla av skit som vanligt!

Stubb Vi spanar efter valen, kapten.

Ahab Jag ser det. Men den syns inte. Och om någon ser den först är det jag, för jag har telepatisk kontakt med honom och följer honom som en blodhund! Hur gick det med Cabacos livboj?

Stubb Cabaco kom aldrig upp till ytan mer. Han måste ha somnat eller fått hjärtslag mitt i utkiken. Och livbojen sjönk. Den var för gammal och gisten. Så den hade inte ens gagnat Cabaco. Den följde honom frivilligt ner i djupet.

Ahab Alltså har vi ingen livboj.

Stubb Jo, Queequeg har skänkt oss sin likkista.

Ahab Sin likkista? Men han lever ju?

Stubb Han var döende och ville ha en likkista. När likkistan var färdig bestämde han sig för att ändå leva. Ingen annan har dött, så likkistan är ledig. Cabaco tog med sig livbojen som likkista. Alltså får Queequegs likkista bli vår livboj.

Ahab En snillrik lösning. Häng upp den där bak, så att alla kan se att Pequod för med sig en livboj, även om det är en likkista.

Stubb Det var så vi hade tänkt oss det.

Pip Pip är död. Pip kan behöva en likkista.

Ahab Vad menar du, lille Pip? Du lever ju?

Pip Vem lever? Inte Pip. Han var en feg stackare. Han tålde inte slakten på valen, så han deserterade, och vi plockar inte upp fega stackare här mitt på oceanen.

Ahab (till Stubb) Vem gjorde honom sådan?

Stubb Havet. Han låg där ensam i ett dygn efter att inte ha klarat sin andra valbåtsjakt. Pequod hittade honom och plockade upp honom, men sedan dess är han kollrig.

Ahab Var menar du att Pip är då, lille gosse? Är han kvar ute i havet?

Pip Han är akterseglad för länge sen. Stubb lovade honom att aldrig plocka upp honom mer om han en andra gång hoppade i havet, och Stubb är ordhållig. Det var även Pip, som tog konsekvenserna.

Ahab Och vem är du då om du inte är Pip?

Pip Hans tomma själ utan kropp eller hans tomma kropp utan själ. Du ser väl att hans ögon är alldeles tomma.

Ahab (grips av medlidande, omfamnar honom) Kom till mig, Pip. Du ska hädanefter bo hos mig i min kajuta. Den värsta galningen ombord kan behöva en annan galning som sitt enda vettiga sällskap. Men akta dig för mig, Pip, ty jag kan bli mer än lovligt galen ibland.

Pip (stryker hans hand) Er hand är som ett fallrep, Sir, något för svaga själar att hålla sig fast vid.

Ahab Ack, jag är blott ett halmstrå i floden för sådana som du. Men det håller så länge som det håller, även om det inte blir särskilt länge till. Kom så går vi ner och gör dig hemmastadd. (*går ner med Pip i kajutan.*)

maltesaren Där går två synnerliga tokstollar, den ena tokig av styrka, den andra tokig av svaghet. De passar bra tillsammans.

Ishmael (till Stubb) Ett skepp i sikte, Sir.

Stubb (sätter kikaren för ögonen) Ja, jag ser. Det är Rakel från Nantucket. Ett stort och präktigt skepp, fört av kapten Gardiner. Han och kapten Ahab känner varandra. Han är en av Nantuckets gedignaste valfångare. Säg till kapten Ahab, Flask.

Flask Han är redan på väg.

Ahab (kommer in) Ett skepp? Ett stort skepp? Är det Rakel?

Stubb Det är Rakel, Sir.

Ahab (tittar i kikaren) Dreja bi! Rakel om någon måste ha sett Moby Dick. Men varför har hon så mycket matrosar i riggen?

Flask Det får vi väl veta, Sir.

Stubb Kapten Gardiner kommer ombord.

(*Ett stort mörkt skepp kommer upp längs Pequods sida. Kapten Gardiner kommer ensam över ombord på Pequod, en gedigen allvarlig man.*)

Ahab Var hälsad, kollega! Vad nytt om Moby Dick?

Gardiner Vi såg honom igår. Ni har händelsevis inte sett någon valbåt på drift?

Ahab Nej. Vad hände?

Gardiner Vi hade en utmärkt valjakt igår. Så dök den vita valen upp, och vi satte i en extra valbåt och fick en harpun i honom. Men han satte då av i en rasande fart. Det var det sista vi såg av honom och av den valbåten.

Ahab (upphetsad) Alltså lever Moby Dick ännu! Jag får alltjämt äran att döda honom!

Gardiner Sakta, gamle man. Jag behöver er hjälp. Det är därför jag kommer ombord.

Ahab Vad står på?

Gardiner Vi behöver hjälp med att finna vår förlorade valbåt. Vi har spanat oupphörligt sedan igår, hela natten och hela morgonen. Men Rakel är klumpig och långsam. Låt mig få låna Pequod i några dygn.

Ahab I några dygn?

Gardiner Hon är snabbare. Vi skulle ha bättre chanser med Pequod. Hjälp oss finna vår förlorade valbåt.

Stubb (till Flask) Han är lika galen som kapten Ahab men av sentimentalitet. Ingen kapten riskerar ett fartyg för att söka en förlorad valbåt.

Ahab Kapten Gardiner, det kan aldrig komma i fråga.

Gardiner Ni förstår inte. Min egen son var ombord.

(Rörelse bland männen.)

Stubb Hans egen son, Flask! Då kan vi inte neka att hjälpa honom.

Gardiner Jag ber er, kapten Ahab, bara för fyrtioåtta timmar. Ännu finns det chans att vi kan finna honom, men för varje minut rinner möjligheternas timglas ut. Pequod är snabb och lättmanövrerad. Vi behöver er hjälp, kapten Ahab. Jag ska gärna ersätta er. Ni får själv bestämma summan. Ni måste hjälpa mig.

Ahab Kapten Gardiner, jag beklagar, men jag har annat att göra. Vi kan inte slösa bort två dygn på en fåfång jakt efter en förlorad valbåt bara för att er son satt i den, inte nu mitt i vårt eget sanningsens ögonblick. Vi har ett eget svårare värv att sköta. Sök ni er son i er valbåt, och om den ännu flyter lever er son, och ni skall finna honom. Men vi saknar er motivering. Jag måste be er att lämna mitt skepp.

Gardiner (böjer sig i hopplöshet men håller masken, blir mindre och går utan ett ord vidare från Pequods däck, sorgsen och resignerad, men vänder sig om från gångbordet:)

Ni har själv ett barn, kapten Ahab. Kan ni inte förstå mig?

Ahab Jag önskar jag kunde förstå mig själv, kapten Gardiner. Jag ber inte om er förlåtelse, för jag vet att ni inte kan ge mig den. Gud hjälpe er, kapten Gardiner, men jag kan det inte. *(Kapten Gardiner går. Gångbordet avlägsnas, och Rakel faller akteröver och försvinner.)*

Stubb (irriterad, till Flask) Vilken omänsklig hårdhet!

Flask Bara för ett monsters skull. Den vita valen har gått honom på hjärnan.

Stubb Definitivt. Och bara med att döda den kan vi få bort den tumören ur kapten Ahabs liv, om ens det går. Jag fruktar att kapten Ahab är ett hopplöst fall.

Flask Bara Starbuck kan rädda honom.

Stubb Ja, vi får överlåta honom åt Starbuck.

(Alla lämnar scenen oförmärkt utom Ahab på halvdäck vid relingen. Han tittar ner i vattnet. Starbuck kommer upp bakom honom.)

Ahab Å, är det ni, Starbuck.

Starbuck Kapten.

Ahab Det är en mild himmel och en mild dag. På en dag som denna dödade jag min första val. Det var fyrtio år sedan. I fyrtio år har jag hållit på och jagat och dödat valar för brinnande livet, och vad har jag fått för det? Ett elfenben som invalidstämpel, en svart och bitter själ och en total mänsklig utbrändhet. Under dessa fyrtio år har jag kanske allt som allt varit tre år i land, och femtio år gammal begick jag det oförlåtliga brottet mot en kvinna att gifta mig med henne. Därmed gjorde jag

henne till änka, ty jag lämnade henne efter bröllopsnatten. Vad är det för ett liv, Starbuck? Vad driver oss så hänsynslöst bort från naturen och vettet och allt som vore värt att kallas ett gott och förnuftigt liv?

Starbuck Men hon är inte änka, kapten. Hon lever ännu, och ni har en liten son. Även jag är lyckligt gift och har en liten son. Är inte sådant värt att återvända till? Vi har ju båda ett liv, och hela besättningen har en framtid framför sig. Varför då riskera allting på ett omöjligt vanvettigt företag?

Ahab Ni hörde rapporten från *Bachelor*, Starbuck. Ni såg hennes krossade valbåt. Ni såg henne häva sitt enda lik över bord. Fem mannar döda för Moby Dick, Starbuck, och bara en av dem kunde begravas!

Starbuck Lämna fanskapet därhän! Just en sådan här dag är rätt dag att vända. Då känner alla att de har något att leva för. Då talar förnuftet till dem, och då får de frid. Vänd, kapten, vänd om mot Nantucket, mot hemmet, mot er hustru och era plikter mot er späde son!

Ahab Och låta Moby Dick fortsätta slå sönder båtar, krossa hjärtan och lemmar och begrava sjömän levande utan grav? Jag har hans hjärta i min hand, Starbuck, (*visar sin knutna hand,*) jag känner honom! Jag har den ondes liv i min hand, och jag kan göra något åt det! Ni måste förstå mig, Starbuck. Kom närmare. Jag kan inte svika den enda riktiga uppgift jag någonsin haft i livet. Ser jag mycket gammal ut? Jag vet att jag är det, men det är ingenting mot vad jag känner mig. Men ni är ännu ung och har er bästa ålder framför er, ädle Starbuck. (*torkar en tår.*) Så här mycket kan jag göra för att tillfredsställa er, men icke mer. Gå icke i någon båt mer, Starbuck. Stanna ombord och ta hand om männen och fartyget medan jag jagar den vita valen till döds. Jag vill inte se er förlora någon arm eller lem. Ta emot den tryggheten, Starbuck, men lämna mig åt mitt öde.

Starbuck Kapten, ni är oresonlig!

Ahab Nej, min vän, det är ödet. Det är vars och ens läromästare, och vi måste följa honom, ty vi har inget annat val, ty ödet är allt vad vi har. Endast den som är sann mot sitt öde kan sägas ha tagit emot livet på rätt sätt.

Starbuck Och om ödet bara är döden? Er kurs är självdestruktiv, kapten!

Ahab Det vet vi inget om ännu. Men om den är det är den det bara för mig själv.

Starbuck Vi sitter alla i samma båt, kapten, och ni för befälet! Inse ert ansvar!

Ahab Ni får ansvaret, Starbuck, för Pequod och dess hundra kokta valars last – en rikedom utan motstycke. Jag tar bara ansvar för mitt öde, som är den vita valen.

Starbuck (*har svårt för att behärska sig, är förtoiqlad*) Kapten, för sent skall ni vakna upp till livet när det runnit er förbi. (*går förtoiqlad*)

Ahab Vad menar han? Ibland gör han mig misstänksam, som om han låg steget före hela tiden och ledde mig i stället för tvärtom. Om hans spådom slår in får vi se vad den betyder. Men någon spådde mig, att endast hampa kunde släcka mitt liv. Skulle jag då hängas i en galge? För vad? Alltså kan inte ens Moby Dick rå på mig. Alltså är jag rimligtvis odödlig. Det har jag alltid misstänkt. Där har du min spådom mot din, Starbuck. Men han har gått. Nåväl, han blir kvar på fartyget och utom fara. Han kan vara lugn för mig och mina eventuella förbannelser.

Men vad är det för en doft som jag känner? (*sniffar i luften*) En val! Spermaceti! Vi ligger i kölvattnet av den. Han kan inte vara mer än tio sjömil ifrån oss. Till väders, utkikar! Spetsa er blick! Koncentrera er! Denna omisskännliga valdoft avslöjar långt mera om valen än vad någon utkik kan se. Jag är honom på spåren! Det är mitt livs eviga mardröm! På däck, alle man! (*stampar i däcket*) Vi står äntligen nu inför sanningens ögonblick! (*Folk väller upp och samlas kring relingarna och beger sig upp i riggen.*) Ser ni då ingenting, utkikar?

Tashtego (från ovan) Ingenting ännu.

Ahab Fördömda cyklopögon, segelmullvadar och sjöelefanter! De ser ingenting! Då skall jag ge dem ögon att se med! Stubb! Flask! Hissa upp mig i riggen nu genast! (går till en anordning varmed han hissas upp.) Hans silverspår i detta leende hav är så tydligt som fotspår i sanden. Han borde nu vara ett stycke i lä... (Han hissas ännu uppåt när han triumferande skriker:) Där är han! Där blåser han! Där är hans puckel, så vit som ett snöberg! Där har vi vårt monster! Det är Moby Dick! Fira ner mig! (Han firas ner.) Dublonen är min! Kan ni se honom, utkikar?

Daggoo (från ovan) Ja, det är han, utan tvekan. Han liknar ett isberg men rör sig med fart.

Ahab Sätt ut båtarna genast och mig i den första! Tre båtar är nog till att börja med. Starbuck! Du stannar ombord! Du är Pequods kapten i min frånvaro. Klara vid brassarna! Fira nu äntligen ner alla båtarna! Skevra nu samtliga segel! Seså! Skynda på! Hissa upp mig och ner mig i båten där genast! Fedallah, du kommer med mig. Är min nya harpun med, den blodsdöpta djävulsharpunen? Då är alla klara! Sätt fart! (Ahabs båt sänks ned.)

Starbuck (nedåt relingen) Lycka till, kapten!

Ahab(s röst nedanför) Död åt Moby Dick!

Starbuck Där far han, den storhetsvansinnige narren, som likväl en gång hade hjärta och mänsklighet. Hädelser är allt han mera kan komma med nu, all hans livsenergi är blott bitterhet, hämndbegär, morbiditet och sjukt grubbel, men än har han liv i sig. (ropar uppåt) Vad händer, Tashtego?

Tashtego (kommer ner en aning så att han syns) De förföljer den vita valen, men han simmar ifrån dem. Nu dök Moby Dick. De verkar villrådiga. De tittar ner i vattnet och pekar i olika riktningar. Stubb tar det lugnt och Flask rör än hit och än dit. Ahabs båt ligger stilla. Men vad händer nu? Plötsligt börjar de ro i panik! Valen kommer upp över dem! Han tar Ahabs båt i sina käftar! De har ingen chans! Valen klipper av båten på mitten!

Starbuck Sätt alla segel! Rak kurs mot olycksplatsen! Ingen tid att förlora!

Tashtego Allt är kaos där borta, många i vattnet, vrakdelar och halva båtar, de sprattlar, nu kommer Flask fram och Stubb också, och valen simmar lugnt därifrån.

Starbuck Ser du kaptenen?

Tashtego Han är mitt i röran. Han lever och verkar förbannad.

Starbuck Det är huvudsaken. Ut med linorna! Var beredda att ta emot! En bår åt kapten Ahab!

(Genomsura besättningsmän kommer tillbaka över relingen svårt medtagna. Även Ahab hissas ombord. Hans elfenben har gått av.)

Ahab Harpunen! Harpunen! Kunde vi rädda harpunen?

Queequeg Harpunen finns kvar. Den blev aldrig kastad.

Starbuck Hur är det, kapten?

Ahab Hur många fattas?

Stubb (har kommit ombord) Bara Fedallah, kapten.

Ahab Fedallah? Min egen harpunerare? Var är han?

Ishmael Han måste ha trasslat in sig i linorna.

(De sorgliga resterna av en söndertuggad valbåt hissas ombord.)

Stubb Vad sägs om den, Starbuck? Moby Dick spottade ut den tisteln ur munnen.

Ahab Vem är så hjärtlös att han skrattar åt ett vrak?

Starbuck Ja, kapten, det här är ett dåligt omen. Jaga inte valen mera nu. Fedallah är förlorad. En båt är förlorad, men alla andra har sluppit lindrigt undan inklusive er själv.

Ahab Jag kan inte vända tillbaka, Starbuck, med min mission ofullbordad! Om det behövs skall jag jaga honom tio gånger runt jorden! Jag är svag för er sentimentalitet med era samvetsbetänkligheter om kvinnor och barn, men när det gäller valen finns det inga kompromisser! Ser ni gulddublonen, män?

många Ja.

Ahab Den får hänga kvar tills jakten är avslutad! Den är min, men bara tills vidare! Och den som siktar valen den dag han blir dödad, han får dublonen! Och om det då blir jag skall jag ge tio dubloner till er alla! Är ni med mig?

alla (entusiastiskt) Ja!

Ahab Ta igen er nu inför fortsatt jakt. – Timmerman, jag behöver ett nytt ben.

timmermannen Går det bra av trä? Jag kan ta en bit av båten.

Ahab Som tillfällig lösning då.

timmermannen Ja, kapten. Det blir färdigt i kväll.

Ahab Nå, Starbuck, några andra invändningar?

Starbuck Ni vet min inställning.

Ahab Och därför stannar ni kvar ombord även i fortsättningen. Jakten är min! Och den har bara börjat! Valen är min!

Starbuck Jag säger ingenting mer, kapten, förrän jakten är över.

Ahab Klok, diplomatisk och distansierad som alltid, Starbuck? (*klappar honom lätt*) Ni blir en bättre kapten än jag med tiden.

Starbuck Jag vill bara att alla skall leva. Fedallah är död. Ni vill bara döda.

Ahab Det blir min sista död, Starbuck. Sedan är jag färdig. (*går*)

Starbuck (för sig själv) Den sista döden blir den värsta – men knappast för den vita valen.

Stubb Reta inte kaptenen mera. Vi tar ett glas sedan och glömmer alltsammans när valen är död.

Starbuck Hur många offer tror du att valen kräver innan kapten Ahab lyckas döda den?

Stubb Jag är realist. Ett hittills.

Starbuck Jag är också realist, och jag säger att det blir fler. Men det är inte valen som kräver dem. Det är kapten Ahab.

Stubb Skall vi göra något åt saken? Skall vi offra kapten Ahab?

Starbuck Han offrar förr eller senare sig själv för den mest vanvettiga sak.

Stubb Och jag föredrar att offra valen. Det tror jag är mest realistiskt. (*går*)

Starbuck (suckar tungt och stirrar ner i djupet)

(*Någon slår kvällsvaktens åtta glas. Scenen mörknar och försvinner.*)

Akt V scen 1. Samma scen.

Ahab står i valbåten, som firas ned.

Ahab Starbuck!

Starbuck Kapten?

Ahab För tredje gången kastar min själ loss för att hinna slutet på sin resa.

Starbuck Ni vill ha det så, kapten.

Ahab Några skepp lämnar sina hamnar för att aldrig mer komma tillbaka.

Starbuck Det är ett oundvikligt faktum, kapten.

Ahab Somliga dör när livet ebbat ut, medan andra dör vid högsta flod. Själv känner jag mig bara som en uttjänt våg av vilken bara skummet är kvar. Tryck min hand, ädle Starbuck.

Starbuck Kapten, stanna kvar. Ännu kan vidare olyckor undvikas.
Ahab Du stannar kvar ombord för att undvika dem, Starbuck. Jag kan inte undvika min egen olycka. Jag tar mig an den vita valen och dess olycka ensam. Flask och Stubb följer med mig som drabanter, men i värsta fall skickar jag dem tillbaka.
Starbuck Våra ögon följer med allt vad som händer.
Ahab Jag är glad att jag inte sköt dig, Starbuck. Jag är glad att vi blev vänner.
Starbuck Jag säger det samma, kapten. (*De trycker varandras händer en sista gång.*)
Ahab Fira!
Starbuck Där far han ner i havets ständigt öppna grav för varje sjöman. Queequeg är med honom nu i stället för Fedallah. Och var är Fedallah? Var är alla vita valens och vår kapten Ahabs offer? Döda, anonyma, glömda alla i den största av massgravar. Utkik! Ser du valen?
Tashtego Tydligt. De tre båtarna ror snabbt i kapp den. Men den vänder sig nu plötsligt emot dem och simmar rakt emot dem med ursinnig fart! De kommer inte undan. Endast kapten Ahabs båt är oantastad, men de har problem med hajar.
Starbuck Hajar?
Tashtego Hajarna tycks klamra sig och bita fast vid deras årblad.
Starbuck Styr mot Stubbs och Flasks aktuella haverier. Någon katastrof?
Tashtego Nej, alla verkar vara levande, men båtarna blir kaffeved av Moby Dicks enorma stjärt.
Starbuck Vi fiskar upp dem, och de får ta om det ifrån början. Ut med räddningslinor!

(*Stubb kommer genomsur ombord.*)

Några skadade?

Stubb (ruskar av sig) Några benbrott här och där. En splinterbit i köttet här och där. En tilltrasslad harpun i låret här och där. Men inga katastrofer. Moby Dick vet hur han sköter rodret.
Starbuck Ahabs båt är lämnad helt i fred.
Daggoo Men vi har sett Fedallah.
Starbuck Var?
Daggoo Fastsurrad, död och söndersliten av harpuners linor på den vita valens rygg.
Starbuck Fick Ahab se det?
Daggoo Ja. Han tappade harpunen.
Stubb Moby Dick har tre harpuner i sig nu från våra båtar, men han blir blott mera ursinnig och vilt energisk.
Flask (har kommit våt ombord) Valen eller Ahab – det är frågan.
Stubb Båda är av närmast övernaturlig seghet.
Starbuck Men vad gör den valen nu?
Stubb Han struntar blankt i Ahabs båt.
Tashtego Han kommer emot oss!
Stubb Det gör han faktiskt. Och han tänker ramma oss.
Flask Tål Pequod det?
Stubb En stöt av sådan klubba med en sådan kraft kan inget fartyg stå emot.
Starbuck Nu ser jag Ahabs och vårt öde randas i sin fasansfullt oförutsägbara gestaltning.
Flask Vi har ingen chans! Vår bog tål ej en stöt som denna!
Stubb Och vi hinner ej ens ta en drink.
Starbuck Ohyggliga förbannelse som Ahab skickat på oss! Om jag anat denna katastrof så hade jag med alla medel avvärjt den! Men nu är det för sent!

Stubb Det här är ett snäpp mera avancerat än den stackars flygande holländaren! Denna farkost lär ej gå igenom oss och är ej någon gengångare! Ducka! Ta betäckning!

(En enorm stöt med brak som av jordskred hörs. Allt blir mörker, panik, hysteriska rop och skrin, vattengurgel med mera.)

Scen 2. Livbåten.

Ahab med Queequeg, Ishmael och några till.

Ahab Var det din list, ohyggligt oberäkneliga val? Att lura mig i valbåt för att kunna ramma skeppet? Du har nonchalerat mig som om jag inte fanns. Men jag har alltjämt en harpun kvar. *(höjer den.)*

Ishmael Kapten! Pequod sjunker på några minuter! Vi måste ta oss ut ur virvlarna!

Ahab Med årbladen uppättna av hajar? Kom ej nu med sådant nonsens! Jag har viktigare saker att nu koncentrera mina sista krafter på.

Queequeg Hur kunde valen glömma oss? Den fick ej sina plågor och harpuner från det tappra skeppet. Det var vi som sände honom våra spjut.

Ishmael Men han såg ej oss, för vi var framför honom. Valen har rätt dålig syn, och han såg bara skeppet.

maltesaren Om det inte var beräkning och ren ondska.

Ahab Ack, du vackra rigg, mitt tappra skrov, du fasta däck och stolta roder, måste du gå under utan mig? Vad återstår då mer för mig nu efter detta ensammaste liv den ensammaste död? Vem kunde ana sådan bottenlös och oceanisk ironi? Men ännu har jag kvar mitt sista vapen. In i döden är jag bunden än vid dig, du makalösa livsförbannelse till marmorskönhet av ett monstrum! Aldrig mer lär jag väl slippa dig, mitt livs förföljare och grymmaste påpiskare! Skall vi i graven finna ro tillsammans, jag med denna världens största ondska? Eller skall jag rida dig i evighet såsom en mara, som Fedallah? Inget spelar längre någon roll. Du kalla isbergsspöke, aldrig skall jag sträcka vapen utom för att döda dig! *(slungar harpunen)*

Queequeg Linan! Linan!

Ahab Vänta, jag skall reda upp den.

Ishmael Han dyker!

Queequeg Kapa linan!

Ahab Nej! Det är vår sista chans mot Moby Dick!

(Plötsligt rycks Ahab ur båten och försvinner.)

Queequeg Det var en ögla på harpunlinan! Den lade sig om hans hals!

Ishmael Så följer han Fedallah och Moby Dick ner i djupet, strypt som en turkisk sultan.

maltesaren Och vi följer med Pequod i samma djup. Virveln har oss i sitt grepp.

Queequeg Virveln! Virveln!

maltesaren Vi kommer, Starbuck! Vi följer er!

Ishmael Kapten Ahab! Du slipper dö ensam! Stubb och Flask! Vänta på oss!

maltesaren Vi kommer med expressfart!

(De överröstas av det enorma brusande virvelsuget. Så blir allt mörkt och tyst.)

Epilog.
I kajutan på "Rakel".

Gardiner Men hur i all världen klarade ni er?
Ishmael Jag föll ur båten. Därför var jag den sista att sugas in i virveln. Och precis när den började suga upp mig såg jag min vän harpuneraren Queequegs likkista flyta upp. Den var ju vår enda livboj. Min väns likkista blev sålunda räddaren av mitt liv.
styrman Och den vita valen?
Ishmael Jag tror inte kapten Ahab lyckades döda den, trots alla sina utomordentliga ansträngningar.
Gardiner Så hela hans resa var förgäves, hela vinsten gick i plurret, alla mödor och ansträngningar för att samla olja och spermaceti från slaktade och kokta valar....
Ishmael Ja, kapten. Starbuck fick rätt. Han borde ha mördat kapten Ahab medan han kunde. Men ingen kunde ana vad valen skulle hitta på för att försvara sig.
Gardiner Och Starbuck var egentligen valens enda försvarare och advokat.
Ishmael Det mest tragiska offret för den yttersta orättvisan, som inte den oskäligen valen var skyldig till.
styrman En märklig ödessaga.
Ishmael Ni har inte hittat några andra överlevande?
styrman Inte en enda.
Gardiner Inte ens min son.
Ishmael Kapten, vi har något gemensamt.
Gardiner Ja, det har vi.
Ishmael Får jag sova nu?
Gardiner Ingen mera grogg? Inget annat du önskar?
Ishmael Nej. Bara att få sova.
Gardiner (lägger handen ömt på honom) Sov då, min son. (reser sig) Kom, styrman. (tar honom avsidet) Avbryt sökandet efter vår försvunna valbåt. Jag finner aldrig mer min son. Det har gått fyra dygn nu. Låt oss ta lärdom av kapten Ahab och ge upp i god tid och inte låta envisheten pressa oss till farligt övermod.
styrman I stället för er son fann vi den siste sjömannen från Pequod.
Gardiner Ja. Jag sökte en förlorad son men fann endast ännu en föräldralös skeppsbruten. Må det vara nog så. Alltför många liv är förlorade, men låt oss glädja oss över det enda vi har lyckats rädda. (tar styrman bakom armen. De går ut.)

Slut.

Sarvsalö, juni 1999. (11-22.6.1999).